Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РЎЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 142 (21. 009) 1991 йил 25 июль, пайшанба ● Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ● Баҳоси 8 тийин.

«Совет Ўзбекистони», ТАСС, ЎзТАГ ва рўзномамиз жамоатчи мухбирлари хабар берадилар

Кейинги пайтда Қорақалпоғистон мухтор жумҳуриятидаги айрим хўжаликларда аҳолини иш билан таъминлаш, уларни ижтимоий ҳимоя қилиш учун бирмунча ишлар қилинмоқда. Зотан, бозор иқтисодиётига ўтилаётган ҳозирги шароитда тадбиркорлик билан иш юритганлар ютқазмайди.

Хўш, аслида бу борада қандай ишлар қилинмоқда? Сўз хўжаликлар раҳбарларига.

АНИҚ ҲАРАКАТЛАР ДАВРИ

Азимбой АБДУКАРИМОВ. — Тўрткўл районидаги Димитров номли жамоа хўжалиги раиси:

— Бу йил 400 гектар майдонда тўрт юз тонна пахта етиштиришга қарор қилдик. Шу кунларда ғўза қатор ораларига ишлов беришда 36 та культиватор ишлаяпти. Олтин Яриева, Эгамберди Турсунбоев, Юсуп Маҳмудов, Сарсен Жуздибоев бошлиқ бригадалар гектаридан 33-35 центнердан ҳосил кўтаришга аҳд қилишган.

Жамоа хўжалигимизда салкам 12 минг аҳоли яшайди. Уларни иш билан таъминлаш учун бир қатор тадбирларни амалга оширмоқдамиз. Қуввати икки миллион дона ғишт ишлаб чиқаришга етадиган завод ишлаб турибди. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш уйи кийим тикиш фабрикасига айлантирилди. Бу йил фабрикада 350 киши ишлайди. Яна бир-икки йилдан кейин тикувчилар сони 1100—1200 кишига етказилади. Бунинг учун ҳозирданоқ кадрлар тайёрлаш ишларини бошлаб юбордик.

Мадатбой НУРМБЕТОВ — Беруний районидаги Беруний номли давлат хўжалиги директори:

— Бу йил об-ҳавонинг ноқулай келишига қарамасдан ғўза парваришини намунали олиб боряпмиз. Аммо пахтачиликдан ташқари турли манбалардан оқилона фойдаланиб, иқтисодиётни ривожлантиришга ҳаракат қилишимиз керак. Ҳозир хўжалигимизда йилига уч миллион дона ғишт ишлаб чиқарадиган завод, 150 минг шартли банка маҳсулот тайёрлаш қувватига эга бўлган консерва цехи, тегирмон, енгил машиналарни ремонт қиладиган цехлар ишлаб турибди.

Аҳолини қурилиш материаллари билан таъминлашда дастлабки натижаларга эришдик. Биз Пермь, Чита вилоятларидан бартер усули билан ёғоч тахта ва бошқа қурилиш материалларини олмоқдамиз. Ҳозиргача аҳолига 800 куб метр ёғоч сотилди. Кам даромадли, кўп болали оилалардан ўнтасига бепул ёғоч-тахта берилди. Яна беш юз метр ёғоч олиш ниятимиз бор. Пермдан шартнома бўйича 10 мингта шифер, икки мингта иситиш батареяларини олиб келишни, шунингдек, ёрдамчи цехлар ва хўжаликлар ҳисобидан бу йил камида 400 минг сўмдан зиёд фойда кўришни режалаштирганмиз.

Бир кеча-кундузда беш минг болага мўлжалланган маҳсулот тайёрлаш қувватига эга бўлган сут ошхонаси битказилиб, фойдаланишга топширилди. Бу боғча-яслиларда тарбияланаётган болаларни ҳамда 1—4-синф ўқувчиларини сутли овқатлар билан таъминлаш имконини беради.

Бахтиёр АМИНОВ, — Элликқалъа районидаги Охунбобоев номли давлат хўжалиги бош иқтисодчиси:

—Хўжалигимизда ўтган йили ҳам пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги режалари ошириб бажарилди. Лекин ортиқча харажатларга йўл қўйилди. Натижада етиштирилган маҳсулотларнинг таннархи қимматга тушди. Режада белгиланган соф фойда олинмади. Шу боис хўжаликнинг рентабеллиги тўрт фоизга ҳам етмай қолди. Оқибатда хўжалигимиз иқтисодий жиҳатдан заифлашиб қолаверди.

Шунга қарамай аҳолини, айниқса, хотин-қизларни иш билан таъминлашга, кичик корхоналар ҳисобидан қўшимча даромадлар олишга интиляпмиз. Чунончи хўжалигимизда кейинги уч йилдан бери новвот ва конфет ишлаб чиқарадиган цех ишлаб турибди. Йилига 2,5 миллион ғишт ишлаб чиқарадиган завод, тегирмон пахтакорлар хизматида. Хўжалигимизнинг марказий қўрғонида музқаймоқ, газ сув сотиш дўконлари ишлаб турибди.

Республикамизда

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ. Яқинда Ўзбекистон чорвачилик илмий-тадқиқот институти базасида барча вилоятлардан келган қирққа яқин чорвадор ўртасида анъанавий республика машинада сут соғиш усталари конкурси бўлиб ўтди. Тошкент вилояти вакили Манзура Бекматова ва фарғоналик Маматжон Сотқинов конкурс ғолиби унвонига сазовор бўлишди.

Суратда: машҳур сут соғувчи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. И. Чудная конкурс ғолиби М. Бекматовани ғалаба билан табрикламоқда.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ олган сурат. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ МАТБУОТ МАРКАЗИДА

ОБУНА МАВСУМИ ВА ДАВРИЙ НАШРЛАР

1991 йил августидан 1992 йил учун рўзнома ва жаридаларга обуна бўлиш бошланади. Бу муҳим тадбир ахборот бозорини анчагина кенгайтириш шароитларида ўтказилади. Ўзбекистон ССРнинг «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Қонунига биноан жумҳуриятда шу йил 1 июлга қадар 308 та рўзнома ва 47 та жарида рўйхатдан ўтказилган.

Нашрларнинг бунчалик кўплиги рўзнома ва жаридалар олдига жамоатчилик онгига таъсир ўтказиш учун курашда рақобатбардошликни ошириш, уларни тарқатиш механизмини такомиллаштириш вазифасини қўймоқда.

1990 йилда жумҳуриятда рўзнома ва жаридалар умуман 338 миллион нусхада чоп этилди. Уларни нашр этишдан 13,9 миллион сўм даромад олинди. Бундай қараганда бу катта маблағга ўхшайди. Бироқ бозор муносабатларига ўтиш шароитида мазкур даромад ишлаб чиқариш учун сарфланган харажатларни қоплай олмайди.

Бир қатор сабабларга кўра, 1992 йилда алоқа хизмати кўрсатиш нархи уч баравар, қоғоз нархи эса 1,5 баравар қимматлашуви кутилмоқда.

Ҳозирги иқтисодий вазиятда жумҳуриятдаги даврий нашрларнинг аҳволи қандай бўлади? Жумҳуриятнинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини таъминлашда, ижтимоий адолатни, маънавий янгиланишни қарор топтиришда, Ўзбекистон ССРда яшовчи барча миллатлар ва элатлар учун муносиб турмуш шарт-шароитларини яратишда рўзнома ва жаридаларнинг ўрни қандай бўлади? Ҳозирги аҳволда оммавий ахборот воситаларида ишловчи коммунистларнинг, муҳарририятлар партия ташкилотларининг роли қандай бўлиши керак? Бундай ва бошқа кўплаб масалалар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида ўтказилган кенгашда ҳар томонлама муҳокама этилди.

Кенгашда иштирок этган оммавий ахборот воситаларининг раҳбарлари, рўзнома ва жаридалар муҳарририятлари партия ташкилотларининг котиблари даврий нашрлар муаммоларини ҳал этиш, обуна мавсумини ўтказиш юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини баён этдилар.

У ёки бу рўзнома ва жаридаларнинг муассиси қайси идора бўлишидан қатъи назар, улар фаолиятининг асосий йўналишлари, социал-иқтисодий, ижтимоий-сиёсий жараёнлар ва ҳодисаларга муносабат, жумҳурият аҳолиси ижтимоий фикрини шакллантириш масалалари ҳамма вақт коммунист журналистлар, муҳарририятларнинг бошланғич партия ташкилотлари диққат марказида туриши лозим.

1991 йилда ўтказиладиган обуна мавсуми барча рўзнома ва жаридалар учун имтиҳонга айланади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети унга тайёргарлик кўрар экан, ўзининг бир қатор даврий нашрлари фаолиятини чуқур ўрганди. Аҳвол ҳар томонлама таҳлил этилиши асосида «Совет Ўзбекистони» ва «Правда Востока» рўзномаларини аввалгидек ҳафтасига 5 марта чиқаришга қарор қилинди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномаси 1992 йил январидан бошлаб Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг рўзномаси сифатида нашр этилади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Санъат» жаридаси Ўзбекистон ССР Маданият вазирлиги ихтиёрига берилади. «Мулоқот» ва «Диалог» жаридалари молиявий ва бошқа ресурслар етишмаслиги сабабли ҳамда уларни нашр этиш учун кетадиган сарф харажатларни камайтириш мақсадида «Инсон ва сиёсат» — «Человек и политика» жаридасига мустақил илова сифатида чиқадиган бўлди. Бунда «Мулоқот» жаридаси «Эътиқод», «Диалог» эса «Позиция» деб қайта номланади. Шаҳар, район рўзномаларини ҳафтасига камида 2 марта, вилоят рўзномаларини эса ҳафтасига камида 3 марта нашр этишга қарор берилди.

Кенгаш иштирокчилари даврий нашрларни обуначиларга ўз вақтида етказиб беришни таъминламаган жойлардаги алоқа бўлимлари шанига бир қатор танқидий фикрларни билдирдилар. Ўтган йилги обуна мавсумини ташкил этишда қўлланилган эскирган шакллар ҳам танқид қилинди. Даврий матбуотнинг иқтисодий базасини мустаҳкамлаш ва журналистларни ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этиш масалалари бўйича ҳам манфаатдорлик билан амалий фикр алмашилди.

Рўзномалар ва жаридаларнинг муҳарририятлари ўз фаолларига таянган ҳолда обуна мавсумига тайёргарлик кўриш ва уни уюшқоқлик билан ўтказишга қаратилган чора-тадбирлар мажмуини ишлаб чиқадилар.

Бугунги кунда даврий нашрлар ўз ўқувчиларига эга бўлиш учун кураш олиб боришлари лозим. Мазмунан теран мақолаларни эълон қилаётган, ҳозирги даврнинг ўткир саволларига моҳирлик билан жавоб бераётган, ҳаётда сирдош, ўртоққа, ишончли шерикка айланган рўзнома ва жаридаларгина ўқувчилар муҳаббатини қозона олиши мумкин.

Марказий Комитет матбуот марказида жумҳурият журналистлари билан учрашувларни мунтазам ўтказиб туришга келишиб олинди.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Ю. Юсупов нутқ сўзлади.

Иттифоқимизда

МУХТОР ДЕЛЕГАЦИЯ РАҲБАРЛАРИНИНГ МАЖЛИСИ

● **23 июль куни Ново-Огареводa СССР Президенти М. С. Горбачев раислигида мажлис бўлиб ўтди.**

Мажлиснинг кун тартибига қараб янги Иттифоқ шартномаси қандай босқичда турганини билиб олса бўлади. Республикалар мухтор делегацияларининг раҳбарлари янги Совет Федерациясининг энг муҳим ҳужжати устидаги ишни ниҳоясига етказиш учун бу ерга йиғилдилар. Муҳокама республикалар Олий Кенгашларининг тузатишлари ва таклифларини назарда тутиб олиб борилмоқда. Мажлисда РСФСР республикаларининг ҳамда Украина ССР, Ўзбекистон ССР, Грузия Республикаси, Озарбайжон Республикасидаги мухтор республикаларнинг олий мансабдор шахслари, шунингдек экспертлар гуруҳларининг аъзолари қатнашмоқдалар.

НОВО-ОГАРЕВОДАГИ УЧРАШУВ

● **23 июль куни Ново-Огареводa СССР Президенти М. С. Горбачев раислигида янги Иттифоқ шартномаси лойиҳасини маъқуллаган республикаларнинг Олий Кенгашлари шу ҳужжатни тайёрлаш ишларини туғаллаб, уни имзолашни топширган делегациялар бошлиқларининг учрашуви бўлди.**

Республикалар ҳокимияти олий органларининг мажлисларида, шунингдек, СССР Олий Кенгашида, идораларда, илмий муассасаларда муҳокама қилиш чоғида билдирилган мулоҳазалар ва айтилган таклифларни ҳисобга олиб тайёрланган лойиҳанинг бутун матни яна бир бор кўриб чиқилди. Учрашув қатнашчилари келишмовчиликлар сақланиб қолган масалаларга асосий эътиборни қаратдилар.

Учрашув натижасида шартнома лойиҳаси келишиб олинди ва уни имзолаш тартиби тўғрисида аҳдномага эришилди.

(ТАСС).

ТОҒЛИ ҚОРАБОҒДАГИ АҲВОЛ

● **СССР Ички ишлар вазирлигида журналистлар билан бўлган учрашувда Тоғли Қорабоғ мухтор вилояти муаммосига катта эътибор берилди.**

Журналистларга Озарбайжоннинг Геранбой райони қишлоқларида ғайри қонуний қуролланган бўлинма аъзоларини аниқлаш мақсадида ўтказилган паспорт режимини текшириш вақтида олинган видеоёзувни кўрсатдилар. Ҳужжатли кадрлар ушбу тадбирни ўтказишда СССР Ички ишлар вазирлиги ички қўшинлари ҳам, Совет Армияси қисмлари ҳам қатнашмаганини яна бир бор тасдиқлайди.

БОЗОР ОЧИҚ ДАРСИ

● **Челябинск сармоя-мол биржаси бозор муносабатлари юзасидан очиқ дарс ўтказди.**

Биржа ташкил этган савдода давлат корхонаси ёки кичик бизнеснинг ҳар қандай вакили биринчи марта қатнашиши мумкин бўлди. Икки ойдан кўпроқ иш давомида 200 миллион сўмликдан кўпроқ битим имзоланди. Болтиқбўйи, Қирғизистон, Нижний Новгород, Хабаровск, Қарағанда биржалари билан воситачиларнинг ўринларини алмаштириш одат тусига кирди.

(ТАСС).

Хорижда

ИЖОБИЙ НАТИЖА

● **НЬЮ-ЙОРК. Саноати ривожланган етти етакчи мамлакат раҳбарларининг Лондон учрашувида Совет Иттифоқига катта қарз бериш тўғрисида қарор қабул қилинмаган бўлса-да, унинг натижаларини СССР учун ижобий деб айтиш мумкин.**

Маҳаллий дорилфунун иқтисодиёт профессори, Нобель мукофоти лауреати Василий Леонтьевнинг фикри шундай. «Назаримда бу учрашув Ғарб Совет Иттифоқига ёрдам беришни хоҳлаётганини кўрсатди», — деди у ТАСС мухбири билан суҳбатда.

ФАЛАСТИН РАҲБАРИ ТАЪРИФИ

● **ҚОҲИРА. Фаластин Озодлик Ташкилоти Ижроия комитетининг Раиси Ясир Арафат Мисрда чиқадиган «Анба ал усбуа» газетасининг мухбири билан суҳбатлашди.**

Суҳбат чоғида у ФОТнинг Форс кўрфази мамлакатлари билан ҳозирги муносабатларини ҳамда шу давлатлардаги фаластинликларнинг аҳволини таърифлаб берди.

БРЕЖНЕВНИНГ ҚИЛИЧИ «КИМ ОШДИ» САВДОСИДА

● **Варшавадаги санъат асарлари «Ким ошди» савдосига Л. И. Брежневнинг Саддам Ҳусайн салафи — Ироқнинг аввалги Президенти совға қилган қиличи қўйилади.**

Қилич ажойиб садафлар қадалган махсус ғилофда сақланмоқда. Ғилофга бундай сўзлар ўйиб ёзилган: «КПСС Марказий Комитетининг биринчи котиби ҳурматли Леонид Ильич Брежневга империализмга қарши курашгани учун Ироқ халқи ва Ироқ президентидан совға. Миннатдор Ироқ халқи».

Қилич дастасига Қуръондан олинган ҳикматлар битилган. Қилич кумушдан ясалган ва қимматбаҳо тошлар билан безатилган. Қиличнинг ҳозирги эгаси «Оила мулкини» сотаётган Л. Брежневнинг набираси билан Москвада танишган ва уни бу ерга олиб келган деб хабар қилади Пап агентлиги. Қиличнинг дастлабки нархи 55 миллион злотих (5 минг доллар) миқдорида белгиланди.

(ТАСС).

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Қонуни

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚБУЗАРЛИК ТЎҒРИСИДАГИ КОДЕКСИГА ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ ЖИНОЯТ-ПРОЦЕССУАЛ КОДЕКСИГА ЎЗГАРТИШЛАР ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССРнинг давлат солиқ идоралари тўғрисидаги Низом тасдиқланганлиги муносабати билан Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши қарор қилади:

Ўзбекистон ССРнинг қуйидаги қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилсин:

1. 1985 йил 13 декабрдаги Ўзбекистон ССР қонуни билан тасдиқланган Ўзбекистон ССРнинг Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги Кодексига (Ўзбекистон ССР Олий Советининг Ведомостлари, 1985 йил, № 35, 411-модда):

а) 175, 175^1 ва 176-моддалар қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«175-модда. Фойда (даромад)ни яширганлик (камайтириб кўрсатганлик) ёки солиқ солинадиган бошқа объектларни яширганлик (ҳисобга олмаганлик)

Фойда (даромад)ни яширганлик (камайтириб кўрсатганлик) ёки солиқ солинадиган бошқа объектларни яширганлик (ҳисобга олмаганлик), шунингдек бухгалтерлик ҳисоб-китобининг йўқлиги ёки ҳисоб-китобни белгиланган тартибни бузиб олиб борганлик ҳамда бухгалтерлик ҳисоботларини бузиб кўрсатганлик, солиқларни ҳамда бюджетга ва бюджетдан ташқари жамғармаларга тўланадиган бошқа тўловларни ҳисоблаб чиқариш ҳамда тўлаш билан боғлиқ бўлган бухгалтерлик ҳисоботлари, баланслар, ҳисоб-китоблар, декларациялар ва бошқа ҳужжатларни тақдим этмаганлик, ўз вақтида тақдим этмаганлик ёки белгиланмаган шаклда тақдим этганлик, —

корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг айбдор мансабдор шахсларига тўрт юз сўмдан саккиз юз сўмгача миқдорда жарима солинишига сабаб бўлади.

Маъмурий жазо берилганидан кейин бир йил мобайнида такрор содир этилган худди шундай хатти-ҳаракатлар, —

саккиз юз сўмдан бир минг беш юз сўмгача миқдорда жарима солинишига сабаб бўлади».

«175^1-модда. Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш тартибини бузганлик ёки тадбиркорликнинг тақиқланган тури билан шуғулланганлик

Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш тартибини бузганлик ёки тадбиркорликнинг махсус тақиқланган тури билан шуғулланганлик, даромадлар ҳисоб-китобининг йўқлиги ёки уни белгиланган тартибни бузган ҳолда олиб борганлик, даромадлар ҳақидаги декларацияларни тақдим этмаганлик ёки ўз вақтида тақдим этмаганлик ёхуд декларацияга нотўғри маълумотларни киритганлик, —

фуқароларга юз сўмдан беш юз сўмгача миқдорда жарима солинишига сабаб бўлади.

Маъмурий жазо берилганидан кейин бир йил давомида такрор содир этилган худди шундай хатти-ҳаракатлар, —

беш юз сўмдан саккиз юз сўмгача миқдорда жарима солинишига сабаб бўлади».

«176-модда. Давлат солиқ идораларининг қонуний талабларини бажармаслик

Давлат солиқ идораларининг қонуний талабларини бажармаганлик, шунингдек уларнинг ўз хизмат вазифаларини бажаришига халақит берганлик, —

мансабдор шахсларга ва фуқароларга юз сўмдан беш юз сўмгача миқдорда жарима солинишига сабаб бўлади».

б) 228-модданинг биринчи қисмидан «175, 175^1, 176» рақамлари чиқариб ташлансин;

в) Кодекс қуйидаги мазмунда бўлган 254^2-модда билан тўлдирилсин:

«254^2-модда. Давлат солиқ идоралари

Давлат солиқ идоралари ушбу Кодекснинг 175, 175^1 ва 176-моддаларида кўзда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни кўриб чиқади.

Давлат солиқ идоралари номидан маъмурий ҳуқуқбузарлик ҳақидаги ишларни кўриб чиқиш ва маъмурий жазо беришга давлат солиқ идораларининг бошлиқлари ва уларнинг ўринбосарлари ҳақлидирлар».

г) 321-модданинг иккинчи қисмидан «175, 176» рақамлари чиқариб ташлансин.

2. 1959 йил 21 майдаги Ўзбекистон ССР Қонуни билан тасдиқланган Ўзбекистон ССР Жиноят-процессуал Кодексининг (Ўзбекистон ССР Олий Советининг Ведомостлари, 1959 йил, № 6, 3-модда), 97-моддаси қуйидаги мазмунда бўлган 7-банд билан тўлдирилсин:

«7) давлат солиқ идоралари — солиқ ҳақидаги қонунлар бузилганлиги тўғрисидаги ишлар бўйича».

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 14 июнь.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгашининг қарори

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ СОЛИҚ ИДОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши қарор қилади:

Ўзбекистон ССРнинг давлат солиқ идоралари тўғрисидаги Низом тасдиқлансин (илова қилинади).

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг раиси Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 14 июнь.

(Низом матни билан 2-саҳифада танишасиз).

Воқеалар, хабарлар, шарҳлар

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ 1991 ЙИЛ 14 ИЮНДАГИ ҚАРОРИ БИЛАН ТАСДИҚЛАНГАН

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ ДАВЛАТ СОЛИҚ ИДОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

НИЗОМ

1. Ушбу Низом Ўзбекистон ССР давлат солиқ идораларининг бюджетга ва бюджетдан ташқари жамғармаларга солиқ ҳамда бошқа мажбурий тўловларни ундириш, солиқлар, йиғимлар, божлар ва бошқа мажбурий тўловларнинг тўғри, тўлиқ ҳисобланиши ҳамда ўз вақтида тўланиши, шунингдек солиқларга доир қонунларга риоя этилишини назорат қилиш вақтидаги ҳуқуқлари, вазифалари ва масъулиятларини белгилаб беради.

2. Давлат солиқ идораларининг асосий вазифаси солиқлар ҳақидаги қонунларга риоя қилинишини таъминлаш, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни тўловчиларнинг барчасини тўлиқ ҳисобга олиб бориш, бу тўловларнинг тўғри ҳисобланиши ва тўлаб борилишини назорат қилишдан иборат.

Ўзбекистон ССРнинг давлат солиқ идоралари системаси

3. Ўзбекистон ССРнинг давлат солиқ идоралари системасига:

Ўзбекистон ССР Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат солиқ бош бошқармаси;

Қорақалпоғистон МССР Давлат солиқ бошқармаси;

вилоятлар ва Тошкент шаҳридаги давлат солиқ бошқармалари;

ноҳия, шаҳар ва шаҳар ноҳияларидаги давлат солиқ инспекциялари киради.

4. Барча даражадаги давлат солиқ идоралари юридик шахслар бўлиб, банк муассасаларида ўзларининг ҳисоб ва жорий счётларига ҳамда номи ўзбек ва рус тилларида ёзилиб, Ўзбекистон ССР Давлат гербининг тасвири туширилган муҳрларига эга бўладилар.

Давлат солиқ идораларининг фаолиятини тартибга солувчи қонунлар

5. Ўзбекистон ССРнинг давлат солиқ идоралари ўз фаолиятларида Ўзбекистон ССР Конституциясига, СССР ва Ўзбекистон ССР қонунларига, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг бошқа қарорларига, Ўзбекистон ССР Президентининг фармонларига, Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишларига амал қиладилар.

Давлат солиқ идораларининг ҳуқуқлари

6. Давлат солиқ идоралари ўз зиммаларига юклатилган вазифаларнинг самарали бажарилишини таъминлашлари учун уларга:

а) Ўзбекистон ССР вазирликлари ва идораларининг, мулкчилик ва хўжалик юритиш шаклларидан қатъи назар, республика корхоналари, бирлашмалари, кооперативлари, кичик корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг, шу жумладан совет ва чет эл юридик шахслари ҳамда фуқаролари иштирокидаги қўшма корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг, банклар ва суғурта ташкилотларининг, совет фуқаролари, чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг (қуйида корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва фуқаролар деб юритилади) солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни ҳисоблаш ҳамда бюджетга ва бюджетдан ташқари жамғармаларга тўлаш билан боғлиқ пул ҳужжатлари ва бухгалтерия ҳужжатларини, декларациялари ҳамда бошқа ҳужжатларини текшириш, текшириш пайтида пайдо бўладиган саволлар бўйича тегишли тушунтиришлар, маълумотномалар ва маълумотлар олиш;

б) солиқ солиш мақсадида текширилаётган корхоналар, бирлашмалар, ташкилотлар ва фуқароларнинг фаолиятига доир зарур маълумотлар, маълумотномалар, ҳужжатлар ва уларнинг нусхаларини бошқа корхоналар, муассасалар, ташкилотлар (шу жумладан банклар, суғурта ташкилотлари ва бошқа кредит муассасалари) ҳамда фуқаролардан олиш;

в) корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва фуқаролардан фойдани (даромадни) ёки бошқа объектларни солиқ тўлашдан яширганлигидан (камайтириб кўрсатганлигидан) далолат берувчи ҳужжатларни, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш тартибини бузаётган фуқаролардан эса — лицензиялар, патентлар ёки рўйхатдан ўтказганлик тўғрисидаги гувоҳномаларни олиб қўйиш ва бундай тартиб бузишлар ҳақидаги материалларни мазкур фаолият билан шуғулланишга рухсат берган халқ депутатлари Советларининг ижроия қўмиталарига юбориш;

г) фойдани (даромадни) яшириш ҳоллари ва бошқа суиистеъмоллар аниқланган вақтда кассаларни ва ҳужжатлар сақланадиган жойларни сурғучлаб қўйиш, хом ашё, ярим тайёр маҳсулотлар ва тайёр буюмларнинг намуналарини, шунингдек ҳужжатларни олиб қўйиш ва уларни таҳлил қилиш, текшириш, экспертизадан ўтказиш учун Ўзбекистон ССР қонунларига мувофиқ равишда жўнатиш;

д) корхоналар, муассасалар ва ташкилотлардан, шунингдек фуқаролардан текшириш мақсадида маҳсулот харид қилиб олиш ва уларнинг савдо қоидаларига, белгиланган нархларга, товарларни сотиш ва хизмат кўрсатиш қоидаларига қандай риоя қилаётганликларини текшириш;

е) ўз ваколатларини амалга ошириш вақтида корхоналар, муассасалар, ташкилотлар (шу жумладан махсус иш режимидаги корхоналар) ва фуқаролар фойда (даромад) олиш учун фойдаланаётган ёки солиқ солиш объектларини сақлаш билан боғлиқ бўлган ҳар қандай ишлаб чиқариш биноларини, омборхоналарни, савдо ва бошқа биноларни қаерда жойлашганлигидан қатъи назар, қонунда белгиланган тартибда текшириб чиқиш. Корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг раҳбарлари, фуқаролар давлат солиқ идоралари мансабдор шахсларининг мазкур биноларни текшириб чиқишига йўл қўйишдан бош тортганлари тақдирда ушбу мансабдор шахслар жисмоний шахсларнинг солиқ солиниши лозим бўлган даромадини улар олаётган даромаддан далолат берувчи ҳужжатлар асосида ва худди шундай фаолият билан шуғулланадиган шахсларга солинадиган солиқларни ҳисобга олган ҳолда белгилашга, юридик шахсларга нисбатан эса Ўзбекистон ССР қонунларида кўзда тутилган чораларни қўллашга ҳақлидирлар;

ж) текширилаётган корхоналар, муассасалар ҳамда ташкилотларнинг раҳбарлари ва бошқа мансабдор шахслардан, шунингдек фуқаролардан текширувда аниқланган Ўзбекистон ССРнинг солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар ҳақидаги қонунларини ҳамда тадбиркорлик фаолияти тўғрисидаги қонунларни бузиш ҳолларини бартараф этишни талаб қилиш ва бундай талаблар бажарилишини назорат қилиш;

з) ҳужжатлар асосида текшириш ўтказилишидан ёки давлат солиқ идораларининг ходимларини даромад олиш учун фойдаланилаётган биноларни текширишга киритишдан бош тортган, давлат солиқ идораларига ва уларнинг мансабдор шахсларига бухгалтерлик ҳисоботлари, баланслар, ҳисоб-китоблар, декларациялар, шунингдек солиқлар ҳамда мажбурий тўловларни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш билан боғлиқ бўлган бошқа ҳужжатларни бермаганлари (ёки беришдан бош тортганлари) тақдирда корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг банклардаги, бошқа молия-кредит муассасаларидаги ҳисоб-китоб ва ўзга счётлари бўйича операцияларини тўхтатиб қўйиш;

и) корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва фуқароларга нисбатан уларнинг қонунга хилоф битимлар бўйича ва бошқа ғайриқонуний асосларда топган маблағларини давлат фойдасига ундириб олиш тўғрисида (давлат пошлинаси тўлашдан озод қилинган ҳолда) судда даъво қўзғатиш;

к) белгиланган тартибда солиқлар тўғрисидаги қонунларни ва солиққа доир ишларни такомиллаштириш ҳақида таклифлар киритиш;

л) амалдаги қонунларда кўзда тутилган ўз вазифаларини бажариш ва ҳуқуқларидан фойдаланиш вақтида заруратга қараб, амалий ёрдам кўрсатишлари учун ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларни, статистика, банк идораларини ва бошқа назорат қилувчи идораларни, шунингдек аудитор хизматларини жалб қилиш;

м) тегишли даражадаги халқ депутатлари Советларига қуйи халқ депутатлари Советларининг республикада амал қилиб турган солиқ тўғрисидаги қонунларга зид қарорларини бекор қилиш ҳақида таклифлар киритиш ҳуқуқлари берилади.

7. Барча даражадаги давлат солиқ идораларининг бошлиқлари ва бошлиқ ўринбосарларига:

а) корхоналар, бирлашмалар, ташкилотлар ва фуқароларга нисбатан:

яшириниб қолинган (камайтириб кўрсатилган) фойданинг (даромаднинг) бутун суммасини ёки солиқ тўлашдан яшириб қолинган (ҳисобга киритилмаган) бошқа объект учун тўланадиган солиқ суммасини ҳамда худди шу сумма миқдорида жаримани, бир йил мобайнида қонун такрор бузилган тақдирда эса — яшириб қолинган (камайтириб кўрсатилган) фойданинг (даромаднинг) бутун суммасини ёки солиқ тўлашдан яшириб қолинган (ҳисобга киритилмаган) бошқа солиқ солинадиган объект учун тўланадиган солиқ суммасини ва жаримани икки ҳисса миқдорда ундириш;

фойда (даромад) ҳисобга олинмаганлиги, у белгиланган тартибни бузиб ҳисобга олиб борилганлиги, ҳисобот бузиб кўрсатилганлиги учун, шунингдек бюджетга ҳамда бюджетдан ташқари жамғармаларга тўланадиган солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни ҳисоблаш ва тўлаш учун зарур бўлган солиқ декларациялари, ҳисоботлар, ҳисоб-китоблар ва бошқа ҳужжатлар тақдим этилмаганлиги, ўз вақтида тақдим этилмаганлиги ёки белгиланмаган шаклда тақдим этилганлиги учун корхона тўлаши лозим бўлган солиқлар ёки бошқа мажбурий тўловлар суммасининг 10 фоизини ундириб олиш;

Ўзбекистон ССР банк муассасаларига солиқ бошқармалари ва инспекцияларининг тақдимига мувофиқ солиқлар ва бошқа мажбуриятлар бўйича боқимандаларнинг суммасини кечиктирилган ҳар бир кун учун 0,5 фоиз миқдорида пеня қўшиб ҳисоблаган ҳолда, шунингдек ушбу кичик бандда ва Ўзбекистон ССРнинг бошқа қонун ҳужжатларида назарда тутилган жарималар ва бошқа жазо суммаларини корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг ҳисоб рақамларидан биринчи навбатда (иш ҳақи бўйича тўловлар ва унга тенглаштирилган бошқа тўловлар бундан мустасно), фуқаролардан эса суд тартибида ундириб олиш;

б) корхона, муассаса ва ташкилотларнинг фойдани (даромадни) яшириб қолганликда (камайтириб кўрсатганликда) ёки солиқ ундириладиган бошқа объектларни яшириб қолганликда (ҳисобга киритмаганликда), шунингдек бухгалтерия ҳисоби бўлмаганлигида ё уни белгиланган тартибни бузиб юритганликда ва ҳисоботларни бузиб кўрсатганликда, бюджетга ва бюджетдан ташқари жамғармаларга солиқ ва бошқа тўловларни тўлаш билан боғлиқ бўлган бухгалтерия ҳисоботларини, баланслар, ҳисоб-китоблар, декларация ва бошқа ҳужжатларни тақдим қилмаганликда, ўз вақтида тақдим қилмаганликда ёки белгиланмаган шаклда тақдим этганликда айбдор бўлган мансабдор шахсларга — 400 сўмдан 800 сўмгача миқдорда, маъмурий жазо берилганидан кейин бир йил давомида такрор содир этилган шундай хатти-ҳаракатлар учун эса — 800 сўмдан 1500 сўмгача миқдорда;

тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишнинг белгиланган тартибини бузганликда айбдор бўлган ёки махсус тақиқлаб қўйилган фаолият билан шуғулланаётган, фойдани (даромадни) ҳисобга олмаганликда, бу ҳисобни белгиланган тартибни бузиб юритишда, шунингдек солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни ҳисоблаш учун зарур бўлган солиқ декларациялари, ҳисоб-китоблар ва бошқа ҳужжатларни тақдим этмаганликда, ўз вақтида тақдим этмаганликда ёки белгиланмаган шаклда тақдим этганликда айбдор бўлган фуқароларга — 100 сўмдан 500 сўмгача миқдорда, маъмурий жазо берилганидан кейин бир йил давомида такрор содир этилган шундай хатти-ҳаракатлар учун эса 500 сўмдан 800 сўмгача миқдорда;

корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг давлат солиқ идоралари талабларини бажармаётган, давлат солиқ идоралари ва уларнинг ходимлари текширув ва тафтиш ўтказиш чоғида ўз хизмат бурчларини ўташларига тўсқинлик қилаётган раҳбарлари ҳамда бошқа мансабдор шахсларига, шунингдек фуқароларга — 100 сўмдан 500 сўмгача миқдорда маъмурий жазо чоралари қўллаш ҳуқуқлари ҳам берилади.

Давлат солиқ идораларининг вазифалари

8. Ўзбекистон ССР давлат солиқ идоралари зиммасига:

а) Ўзбекистон ССР Конституциясига, Ўзбекистон ССР қонунларига, бошқа норматив ҳужжатларига, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва фуқароларнинг ҳуқуқлари ҳамда қонун билан муҳофаза этиладиган манфаатларига қатъий риоя қилиш;

б) Ўзбекистон ССРнинг солиқлар ҳақидаги қонунларига риоя этилишини, давлат солиқларининг, йиғимлар, божлар ва бошқа мажбурий тўловларнинг тўғри ҳисобланишини, ўз вақтида ҳамда тўлиқ тўланишини назорат қилиб бориш;

в) олий ҳокимият ва бошқарув идораларининг топшириқларига биноан бошқа идоралар билан биргаликда амалдаги қонунларга мувофиқ иқтисодиётни барқарорлаштириш жамғармасига, нафақалар жамғармасига, ижтимоий суғурта жамғармасига ва бошқа бюджетдан ташқари жамғармаларга тўловларнинг тўғри ҳисобланиши ва ўз вақтида ўтказилишини назорат қилиш;

г) тўловчилар, солиқ солинадиган объектлар тўлиқ ва ўз вақтида ҳисобга олинишини, фуқароларга солинадиган солиқлар тўғри ҳисобланишини таъминлаш, шунингдек якка тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш тартибига риоя этилишини назорат қилиш;

д) фуқароларга якка тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берадиган ҳужжатларни қонунда белгиланган тартибда тақдим этиш;

е) мусодара қилинган мол-мулклар, эгасиз мол-мулклар, мерос ҳуқуқида давлатга ўтган мол-мулклар ва хазина бойликларини ҳисобга олиш, баҳолаш ва сотиш;

ж) Ўзбекистон ССРда ўтказиладиган солиқ сиёсатини амалга оширишда иштирок этиш;

з) фойдани (даромадни) ёки солиқ солинадиган бошқа объектни атайлаб яшириш белгиларини, фойдани (даромадни) атайлаб яширган шахсларни аниқлаш, солиқларга доир қонунлар бузилишига чек қўйиш ва бундай қонунбузарликнинг олдини олиш мақсадида суриштирув ўтказиш;

и) айбдорларни жавобгарликка тортиш давлат солиқ идораларининг ваколати доирасига кирмаган ҳолларда амалдаги қонунларни бузиш фактларига оид материалларни тергов ва суд идораларига ошириш;

к) солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар масалаларида тушган шикоятларни белгиланган тартибда кўриб чиқиш вазифалари юклатилади.

9. Давлат солиқ идоралари ходимларини ўз вазифаларига кирмайдиган ишларга жалб қилиш тақиқланади.

Давлат солиқ идоралари ва улар мансабдор шахсларининг масъулияти

10. Давлат солиқ идораларининг мансабдор шахслари тижорат ва хизмат сирларига риоя этишлари шарт.

Давлат солиқ идораларининг мансабдор шахслари ушбу Низом билан ўз зиммаларига юклатилган бурчларга оғишмай риоя қилиш ҳақида ёзма мажбурият оладилар.

11. Давлат солиқ идораларининг мансабдор шахслари ўз вазифаларини бажармаганлиги ёки тегишли равишда бажармаганлиги учун амалдаги қонунларга кўра интизомий, маъмурий ёки жиноий жавобгарликка тортиладилар.

12. Давлат солиқ идоралари томонидан нотўғри ундирилган солиқ суммалари ва бошқа мажбурий тўловлар икки ҳафталик муддат ичида қайтарилиши ёки келгуси тўловлар ҳисобига ўтказилиши, мансабдор шахсларнинг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари оқибатида етказилган зарар эса — Ўзбекистон ССР қонунларида белгиланган тартибда тегишли бюджетлар маблағлари ҳисобидан қопланиши лозим.

Солиқ тўловлари қонунсиз равишда ундирилишига йўл қўйилишида айбдор бўлган мансабдор шахслар Ўзбекистон ССР қонунларида белгиланган тартибда интизомий ва моддий жавобгар бўладилар.

Давлат солиқ идоралари ходимларини ижтимоий ҳимоялаш, уларнинг шахсий ва мулкий ҳуқуқларини муҳофаза қилиш

13. Давлат солиқ идораларининг ходимлари ўз хизмат вазифаларини адо этаётган пайтларида давлат ҳокимиятининг вакили ҳисобланадилар ва унинг ҳимоясида бўладилар.

Давлат солиқ идораларининг ходимлари ўз хизмат вазифаларини бажараётган вақтларида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг ходимлари уларга ёрдам беришлари ва мансабдор шахслар ҳамда айрим фуқароларнинг давлат солиқ идоралари ходимлари ўз зиммаларига юклатилган вазифаларни бажаришларига тўсқинлик қилувчи хатти-ҳаракатларига чек қўйишлари шарт.

Давлат солиқ идораларининг ходимлари уй-жойлар, хонадонларига телефонлар, мактабгача тарбия болалар муассасаларидаги жойлар билан биринчи навбатда таъминланадилар. Улар республика бюджети маблағлари ҳисобидан давлат томонидан мажбурий суғурта қилинишлари шарт.

Давлат солиқ идораларининг ходимлари хизмат фаолиятини амалга оширишлари муносабати билан ҳалок бўлганлари тақдирда ҳалок бўлганнинг оиласига республика бюджети маблағларидан эллик ойлик иш ҳақи миқдорида бирйўла нафақа тўланиб, кейинчалик бу пул айбдор шахслардан ундириб олинади.

Нафақанинг миқдори охирги бир йил мобайнидаги ўртача ойлик иш ҳақига қараб ҳисоблаб чиқарилади.

Давлат солиқ идораларининг ходимларига профессионал фаолият билан шуғулланишни истисно этадиган оғир тан жароҳатлари етказилган тақдирда уларга республика бюджети маблағлари ҳисобидан йигирма беш ойлик иш ҳақи миқдорида бирйўла нафақа тўланиб, кейинчалик бу пул айбдор шахслардан ундириб олинади. Шунингдек бундай жароҳатланганларга уларнинг мансаб окладлари билан нафақалари орасидаги фарқ миқдорида ой сайин пул бериб борилади.

Давлат солиқ идораларининг ходимларига камроқ оғир бўлган тан жароҳати етказилган тақдирда республика бюджети маблағларидан беш ойлик иш ҳақи миқдорида бирйўла нафақа тўланиб, кейинчалик бу пул айбдор шахслардан ундириб олинади.

Давлат солиқ идораларининг ходимлари хизмат фаолиятини амалга оширишлари муносабати билан уларнинг (ёки яқин қариндошларининг) мол-мулкига етказилган зарар республика бюджети маблағларидан тўла ҳажмда тўланиб, кейинчалик бу пул айбдор шахслардан ундириб олинади.

Давлат солиқ идоралари мансабдор шахсларининг хатти-ҳаракатлари устидан шикоят қилиш

14. Давлат солиқ идоралари мансабдор шахсларининг хатти-ҳаракатлари устидан шикоятлар улар бевосита бўйсунадиган давлат солиқ идораларига берилади. Шикоятлар тушган пайтдан бошлаб кўпи билан бир ой муддат ичида кўриб чиқилади ва улар юзасидан қарор чиқарилади. Шикоятлар юзасидан чиқарилган қарорлар бўйича Ўзбекистон ССР қонунларида белгиланган тартибда солиқ идоралари бўйсунадиган юқори давлат идораларига шикоят қилиниши мумкин.

Фуқаролар чиқарилган қарорга норози бўлганлари тақдирда давлат солиқ идоралари мансабдор шахсларининг хатти-ҳаракатлари устидан суд тартибида шикоят қилиниши мумкин. Шикоят қилиш шикоятга сабаб бўлган хатти-ҳаракатларни тўхтатиб қўймайди.

Давлат солиқ идоралари мансабдор шахсларининг маъмурий жазо бериш билан боғлиқ хатти-ҳаракатлари устидан Ўзбекистон ССРнинг маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги қонунларига мувофиқ шикоят берилади.

РЕСПУБЛИКА ВАЛЮТА КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасида 20 июль куни Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов раислигида республика валюта комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди. Унда Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгашининг, вилоят ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг, республика вазирликлари ва идоралари, корхоналари, ташкилотларининг раҳбарлари қатнашдилар.

«Ўзбекистон ССРда ташқи иқтисодий фаолиятни бошқариш тўғрисида»ги ҳукумат қарорининг Ўзбекистон ССР давлат ташқи савдо алоқалари комитети томонидан тайёрланган лойиҳаси ҳамда 1992 йилда республикада етиштириладиган маҳсулотни чет элга сотиш режаси тахминлари, бошқа масалалар муҳокама қилинди.

Республика ташқи иқтисодий фаолиятида ишларнинг аҳволи, бу фаолиятни янада ривожлантириш ва унинг йўналишлари тўғрисидаги ахборот тингланди. Ўзбекистон ССР Вазирлар Маҳкамаси билан СССР ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ўртасидаги «Ташқи иқтисодий бошқарувни ташкил этиш ва олиб бориш тартиби тўғрисида»ги шартнома бу ишни кучайтириш ва тартибга солишнинг муҳим шарти бўлиши лозим. Ушбу шартномага мувофиқ республика ташқи иқтисодий алоқаларининг барча қатнашчиларини мустақил равишда рўйхатга олади ҳамда ташқи бозорга чиқиш ҳуқуқини берадиган тегишли гувоҳномаларни топширади, маҳсулотлар, ишлар ва хизматлар экспорт-импорт рухсатномаларини расмийлаштиради.

Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг республика Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги вакили девони тугатилганлиги муносабати билан унинг вазифалари Ўзбекистон ССР Давлат ташқи савдо алоқалари комитетига тўла-тўкис топширилди. Бундан буён ҳам умумдавлат, ҳам республика мақсадларига мўлжалланган маҳсулотларни чет элга чиқариш ва чет элдан келтиришга рухсатнома бериш ва миқдорини аниқлаш вазифалари ана шу комитетга ҳамда Ўзбекистон ССР Иқтисодиёт ва истиқболни аниқлаш комитети зиммасига юклатилди.

Кенгашда ташқи иқтисодий фаолиятдаги камчиликлар тўғрисида гапирилди, вазирликлар, идоралар, маҳаллий Советлар ижроия комитетлари айрим раҳбарларининг хорижий фирмалар билан имзоланган протоколлар ва битимларни ташкил этиш ва амалга оширишда ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилишга доир амалий тадбирларни ишлаб чиқишда уқувсизлик, лоқайдлик қилганлиги, баъзан эса масъулиятсизлик билан муносабатда бўлганлиги таъкидланди. Наманган ва Сурхондарё вилоятларидаги хўжаликларнинг айрим раҳбарлари ҳаракатлари айниқса қаттиқ танқид қилинди, улар шартномалар ва битимларни олдиндан пухта ишлаб чиқмай, республиканинг тегишли идоралари томонидан техникавий, иқтисодий жиҳатдан чуқур асосланмай туриб, хорижий фирмалар билан ана шундай шартномалар ва битимларни тузганлар.

Ташқи савдо операцияларини амалга ошираётган барча хўжалик идораларининг балансли валюта ҳисобларига хизмат қилишда ҳамон катта камчиликларга йўл қўйилмоқда. Бир неча бор кўрсатма берилганига қарамай, республика давлат Ташқи савдо алоқалари комитетида рўйхатдан ўтган 60 дан ортиқ корхона, бирлашма ва ташкилот ўзларининг валюта ҳисоб варақаларини СССР ташқи иқтисодий банкидан Ўзбекистон ташқи иқтисодий банкига ўтказганлари йўқ. Бунинг оқибатида экспорт ҳисобига олинган валютанинг анчагина қисми Ўзбекистонга етиб келмаяпти, ҳамон Иттифоқ ташқи иқтисодий банки ҳисоб варақаларида тўпланиб ётибди.

Ташқи иқтисодий фаолият билан шуғулланувчи кўпгина хўжалик идоралари ўзларининг тор маҳкамачилик манфаатларини кўзлаб, экспорт қилинган товарлар учун расмийлаштирилган тўлов ведомостларини уларнинг ҳисоб варақалари турган жойдаги банклар орқали ҳақ тўлашга тақдим этишни давом эттирмоқдалар, ҳолбуки, бу банклар ана шундай операцияларни амалга ошириш учун республика давлат банкидан рухсатнома олмаган. Бу эса тўлов ҳужжатларининг нотўғри расмийлаштирилишига, уларнинг йўқолишига, ҳужжатлар обороттининг секинлашувига ва бинобарин экспортдан олинган маблағ вақтида етиб келмаслигига сабаб бўлмоқда.

Бу масалада Ўзбекистон давлат банки ва Ўзбекистон ташқи иқтисодий банкининг принципсизликдан иборат позицияси пировард натижада республика валюта жамғармаси шаклланишига салбий таъсир қилмоқда.

Муҳокама жараёнида вилоятларда давлат буюртмасига қўшимча равишда етиштирилган экспорт маҳсулотлари миқдорини белгилашда, айниқса маҳсулот етиштирувчиларни рағбатлантириш мақсадида ана шундай қилишда камчиликлар борлиги ва аниқ йўлнинг йўқлиги таъкидлаб ўтилди.

Республика учун жуда муҳим бўлган чой, гўшт ва сут маҳсулотлари, дон ва бошқа маҳсулотларни чет элдан харид қилиш масаласи ўткир муҳокама қилинди.

Бундай операцияларни фақат марказлаштирилган тартибда республика валюта комиссияси орқали амалга ошириш зарурлиги таъкидланди.

Юз бераётган вазият муҳокама қилинганлигини, бутун ташқи иқтисодий фаолиятни тартибга солиш зарурлигини эътиборга олиб, Ўзбекистон ССР Давлат Ташқи савдо алоқалари комитетига «Ўзбекистон ССРда ташқи иқтисодий фаолиятни бошқариш тўғрисида»ги ҳукумат қарори лойиҳасини қисқа муддатда узил-кесил ишлаб чиқиш ва уни Вазирлар Маҳкамаси кўриб чиқиши учун тақдим этиш топширилди.

Мажлис қатнашчилари 1992 йил экспорт режалари тахминлари тўғрисидаги масалани муҳокама қилиб, вазирликлар ва идораларнинг маҳсулотни экспорт қилиш имкониятлари етарли таҳлил этилмаганлигини, республикада етиштирилаётган маҳсулотни чет элга етказиб бериш ҳажмини кўпайтиришга интилиш йўқлигини, лоқайдлик билан кутиш мавқеига ўтиб олинганлигини кўрсатдилар. Бир қанча корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари ўз фаолиятларини ҳамон зарур хорижий машина-ускуналарни, хом-ашёни фақат марказлаштирилган манбалардан олишни мўлжаллаб йўналтирмоқдалар.

Республика давлат Ташқи савдо алоқалари комитети республика корхоналари ва ташкилотлари бу йил экспортга маҳсулот ўтказиб бериш режасини бажаришларини етарли мувофиқлаштирмаётганлиги ва назорат қилмаётганлиги таъкидлаб ўтилди.

Вазирликларга, идораларга, концернларга, уюшмаларга, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетларига давлат ташқи савдо алоқалари комитети республика Иқтисодиёт ва истиқболни аниқлаш комитети билан биргаликда 1992 йилда маҳсулотни чет элга чиқариш имкониятларини ўн кун муддатда батафсил таҳлил этиб, аниқ-равшан таклифларни тайёрлашни топшириш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Андижон вилояти. Балиқчи районидаги «Партия XXV съезди» жамоа хўжалигида қишлоқ хўжалиги ишлари юқори даражада механизациялашган. Бу эса қўл кучини камроқ ишлатишни тақозо этяпти. Бўшаб қолган ишчи ресурслари учун кичик цехлар ташкил қилинмоқда. Хўжаликнинг 5-бригадасида чоғроқ гилам цехи ҳам ишга туширилди.

СУРАТДА: шу цех гилам тўқувчиси Жамила Рустамова.

Ш. АЛИМОВ (ЎзТАГ) олган сурат.

*

● ДИҚҚАТ: ЯНГИ ҲАФТАЛИК РЎЗНОМА

«ЎЗБЕКИСТОН ТАБИАТИ»

Ўзбекистон ССР Давлат матбуот комитети янги «Ўзбекистон табиати» ҳафталик рўзномасини рўйхатга олди.

Рўзноманинг асосий йўналиши бугунги экологик фожиаларнинг олдини олиш — республика табиати муҳофазасига бағишланади. Умумий турмуш тарзимиз, ҳаётимиз таҳликали офат балоси — турли заҳарлар, Орол фожиаси жабрини тортаётган бир пайтда ушбу нашрнинг туғилиши республика ижтимоий-сиёсий ҳаётида муносиб, айтиш мумкинки, жуда зарур воқеа.

Янги ҳафталик шу йилнинг август ойидан 20 минг нусхада нашр этилади. Дастлабига 1992 йилгача унинг ҳар ойда бир сони чиқади. Жами 4 сони нашр этилади. Келгуси йилдан эса ҳар ҳафтада нашр этиладиган бўлади. Рўзноманинг ҳар бир сони — 20 тийин, йиллик обуна нархи — 10 сўм 56 тийин.

Унинг индекси: 64598.

«Ўзбекистон табиати» ҳафталик рўзномаси муҳарририяти.

1.

Биз учун қадрли ул азиз сиймо

ТАФАККУРНИНГ СЎНМАС НУРИ

Семён ЛИПКИН,

СЎЗ — НАВОИЙ ДОСТОНЛАРИНИНГ МУТАРЖИМИГА

Қандай таржимани аниқ ўгирув дейиш мумкин? Узундан-узоқ шарҳлар билан таъминланган илмий, сўзма-сўз таржиманими? Бир қарашда аниқдек туюлиши мумкин. Уни ардоқласа ва ўрганса арзийди. Аммо унда энг асосийси — сўз бойлиги, сўзлар тизимининг латофати, мусиқасининг ширадорлиги йўқ. Биз В. В. Набоковнинг «Евгений Онегин»ни наср шаклида инглиз тилига таржима қилишга, уни инглиз ўқувчилари учун зарур бўлган шарҳлар билан бойитишга интилганлигини тушунамиз. Табиийки, инглиз китобхони Пушкиннинг шеърий романи ҳақида муайян тасаввурга эга бўлади. Аммо бадиий завқ ола билганига ишонмайман.

Шарқнинг қадимий шоирларидан бири: «Сўзсиз қўшиқ ўлик бўлгани каби мусиқасиз шеърлар ҳам жонсиздир», — деган экан. Албатта буни ўқиганимга анча бўлди, лекин нима учундир шу сўзлар тез-тез ёдимга тушади. Тўғри, вазнлар, қофия ва ҳижолар ёрдамида ағдарилган шеърлар ҳамма вақт ҳам бошқа тилдаги шеърга айланиб қолавермайди. Гётенинг «Дарбадар қўшиғи» рус тилига бирданига ҳамоҳанг туша олмайди. Шоирлар уни аслига яқинлаштириш учун кўп уриндилар. Фақат Лермонтовгина Гёте мусиқасини сақлаб қолишга эриша олди. У бунда ҳам саккиз қатор шеърдан охирги икки сатрини аниқ русчалаштирди. Қолганларини эса анча яқинлаштирди.

Шубҳасиз, Лермонтов каби даҳолар юз йилда бир марта дунёга келадилар. Уларнинг нуқсини кечириш мумкин. Лекин, биз, оддий мутаржимларни-чи? Хатога йўл қўйишга асло ҳаққимиз йўқ. Бошқа тилга ағдарилган шеърият чинакам шеъриятга айланиши даркорлигини ҳамиша эсда тутишга мажбурмиз.

Рус тилида Ғарб шеъриятини жаранглатмоқ Шарқ поэзиясига жон ато этишдан кўра анча енгилроқдир. Энг аввало, христиан маданиятининг умумийлиги ёрдам беради. Бунинг устига Ломоносов билан Тредиаковский рус шеъриятини Ғарбий Европа шеърияти санъати асосида яратганлигини эсга олайлик. Тожиклар, ўзбеклар, озарбайжонлар ва Шарқнинг бошқа қадимий халқлари классик поэзияси эса бутунлай ўзга гап. У ҳаётни, мавжудотни мусулмончилик нуқтаи назардан тушунишга, кўпинча эса сўфийлик таълимотига ва арузга асосланган. Агар асл нусхада «ҳақ» ёки «маҳбуб» сўзлари учраса, уларнинг бир хилда «Оллоҳ» деб ўқилишини билишимиз шарт. Шарқ шеъриятида рус тилидагидек грамматик родлар йўқлиги ишни осонлаштиради. Агар шоир, эй шаббода, менга унинг қони таъмини келтир, деб хитоб қилса, «қон» Оллоҳ олами, «таъм» эса Оллоҳ нафаси эканлигини англаш зарур. Буни билиш керак. Афсуски биз, таржимонларнинг ҳаммаси ҳам била берганми?

Масаланинг яна бир мураккаблиги бор. Навоий ғазаллари «наво»нинг ўзи, яъни мусиқавийдир. Уларда олам-олам гўзаллик, нафис жозиба, малоҳат, оҳанграбо куч-қудрат ва латофат бор. Уларнинг ҳаммасини рус тилида қандай қилиб ифодалаш мумкин? А. Тарковский Шарқ шеъриятини таржима қилиш ниҳоятда оғирлиги ва мураккаблигини тан олганлиги бежиз эмас. Агар сен косиб эмас, балки ҳақиқий ижодкор бўлсанг, агар сен Шарқ шеъриятининг маъносинигина эмас, унинг бутун бўёқлари-ю ва мусиқасини ҳам ифодалаш шарт эканлигини тушунсанг, нақадар мушкул ишга қўл урганингни сезасан.

Навоийнинг «Ҳамса»си, яъни бешта достони ҳар хил вазнда ёзилган. Л. М. Пеньковский ва мен унақасига ҳам, бунақасига ҳам роса чамалаб кўрдик. Бироқ ундаги вазнлардан биронтаси рус ўқувчиси ўрганган шеърдаги эпик ҳикоя ўлчовига тўғри келмасди. Ниҳоят биз достонларни беш туроқли вазнда таржима қилишга қарор бердик. Ундаги ҳижолар миқдори аслиятдаги ҳижолар сонига тенг бўлди. В. В. Державин ҳам шу йўлдан борди.

2.

Биз Навоий ғазалларининг барча бошқа хусусиятларини русчасига ифодалашга интилдик. Масалан, таржимада урғу аслидагига ўхшаб шеърий сатрнинг охирги бўғинига қофия бўлиб тушади. Аммо радифолди қофиялар эса бошқача чиқди. Яъни, урғу шеърий сатрнинг охиридан иккинчи бўғинига тўғри келди. Баъзан эса урғуси аввалги бўғинига тушадиган уч ҳижоли вазн шаклини олдики, бу сатрлар шаклини хилма-хиллаштирди. Бу ўз навбатида таржиманинг шаклини Навоий шеърияти услубига яқинлаштирди. Мен Навоий қофиялари жилосини масалан, бола тўғрисидаги қуйидаги сатрларда ифодалашга уриниб кўрдим:

Он в бархате едва ли не лежал
Он косточкой в миндалине лежал,

«Едва ли не» сўзлар бирикмаси «миндали-«не»га қофия бўлганлиги Навоий ғазалиёти руҳига батамом мос келгандай туюлади менга.

Навоийнинг шеърий маҳорати ҳайратланарли даражада. Унда шундай сатрлар учрайдики, булардаги барча сўзлар қофиядош. Мен таржима жараёнида мана шу мусиқавий хусусиятни сақлаб қолишга уриниб кўрдим. Мисол учун:

Зефиром в сокровенном цветнике,
Сапфиром в драгоценном тайнике.

Айни пайтдаги охирги қофия олдидаги фақат унлилар қофияланган сўзлар жозибасини етказишга ҳам ҳаракат қилдим:

Заря взойдет над племенем родным,
Охватит небо пламенем своим.

Маълумки, «Лайли ва Мажнун» достони арабларнинг узра қабиласи шоири Қайс ибн Мулавах лирик ғазаллари асосида яратилган. Бу шоир VIII асрда яшаган, Лайлига бўлган чексиз муҳаббати туфайли Мажнун номини олган эди. Ушбу мавзуда биринчи бўлиб Низомий форс тилида достон битди. Ундан сўнг орадан юз йилдан кўпроқ вақт ўтгач, ҳиндистонлик форс шоири Амир Хисрав ҳам «Лайли ва Мажнун»ни ёзди. Тахминан бир вақтнинг ўзида «Лайли ва Мажнун» ҳақида Навоий ва унинг устози, тожик Абдураҳмон Жомий достонлар яратишди. Бунинг тарихий аҳамияти шундаки, Навоий достонини форсийда эмас, балки ўша пайтда «туркий» деб аталган тилда ёзди. Эндиликда биз уни «чиғатой» ёки эски ўзбек тили деб атаямиз.

Навоий ўзининг «Лисон ут-тайр»ида, ўша пайтларда ҳақиқий шеърият фақат форс тилида яратилиши мумкин, деб ҳисобланилсада, туркий тилда ҳам ажойиб ғазаллар битиш мумкинлигини таъкидлаган эди. Унинг устози ва дўсти Жомий Навоийнинг бу меҳнатини жуда юксак қадрлаганини эсланг. Мана, у нима дейди:

Блеснула сокровищем тюркская речь,
Явилась картина, чтоб сердце увлечь.
На тюркском явилась она языке, —
Кудесники слова замолкли в тоске.

Картина волшебным пером рождена,
Да будет перу похвала воздана!..

(форс ва тожик тилидан менинг таржимам).

Ҳа, Навоий ўз мақсадига эришди. Унинг оташ нафасидан, шеърият гулзоридан бутун турк олами баҳраманд бўлди. Шу билан бирга, менинг фикримча эҳтимол, янглишаётгандирман), «Туркий шоир» деган тушунча ўта умумийдир. Славян тиллари турк тиллари каби бир-бирига яқин. Лекин биз буюк шоирлардан Пушкинни — рус, Мицкевични — поляк, Шевченкони — украин адиби деб атаймиз. Чунки уларнинг тили бир-бирига яқин, аммо айнан бир хил эмас. Менинг назаримда, тожик Жомий шеърияти машҳур турк шоири Юнус Эмреникига қараганда Навоий поэзиясига яқинроқдир.

Бу ўринда Бобур мирзонинг айтганларини эсламоқ ўринлидир. А. К. Боровков ўзининг «Алишер Навоий ўзбек адабий тилининг асосчиси» асарида Бобурдан парча келтиради. Яъни, Заҳириддин Муҳаммад Бобур Андижон шаҳри ҳақида ҳикоя қила туриб, шаҳардаги ва бозорлардаги одамларнинг тили

3.

Алишер Навоий асарлари тилини эслатишини, бу достонлар худди шу тилда битилганлигини қайд этган эди.

Бундан шундай хулоса келиб чиқадики, Навоийнинг Ўрта Осиёда ривожланиб борган тили ўзининг, туркий биродарлари тилидан фарқ қиларди. Мен Ўрта Осиёга хос қандайдир умумий адабиёт бор, фақат айнан ўзбек шеъриятига хос аллақандай хусусият, яъни жўшқинлик бор, деб ҳисоблайман. Лутфий ва Навоийдан тортиб Фурқатгача бўлган ўзбек шеърияти ана шу хусусиятни ўзида акс эттиради. У замондошларимиз яратаётган энг яхши бадиий асарларда ҳам мавжуд.

...Мана, Мажнуннинг қариндош-уруғлари уни дарддан фориғ этиш учун муқаддас Маккага ҳажга отланишган. Аммо ошиқ севгисида собит. У муҳаббатидан воз кечмайди, аксинча нола-ю фарёд қилиб, севгининг илоҳий куч-қудратини кўкларга кўтаради.

Да будет зной пыланием любви!
Да будет вихрь дыханием любви!!
Язык мой — собеседником любви,
А сердце — заповедником любви!
Великий Бог мой, милости продли:
Да будет вздох мой — вздохом о любви!

Мен «Лайли ва Мажнун» достони таржимасига эллик йилдан кўпроқ олдин киришган эдим. «Сабъаи сайёр»ни урушдан кейин ағдардим. Е. Э. Бертельс, Ҳ. Т. Зарифов каби йирик шарқшунослар менга раҳнамолик қилишди. Айни пайтда қалбимда яна бир кишини ҳамиша ардоқлаб келаман. Минг афсуслар бўлсинки, мен у зотнинг исмини эсдан чиқариб қўйганман. Фамилияси — Шамсиев. У Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида камтарона бир вазифада хизмат қиларди. У шеъриятнинг нозиктаъб билимдони ва мафтункор мухлиси эди. У менинг кўпдан-кўп саволларимга эринмай, ҳатто шоду-ҳуррамлик билан жавоб қайтарар, айни пайтда аслиятдаги сатрлар сирини очиб берарди. У бир куни менинг саволимга кутилмаганда савол билан жавоб берди:

— Қуръонни ўқигаимисиз?
— Ўқиганман.
— Неча марта?
— Бир марта.
— Айтайлик, сизга уй беришди. Ишни нимадан бошлардингиз?
— Уй дафтаридан ўтиб кўчиб кираман.
— Ҳамма гап шунда-да. Бизнинг шеъриятимизни таржима қилиш учун, энг аввало, Қуръонни яхшилаб ўқиш, мағзи-мағзигача билиб бориш керак.

Мен бу маслаҳатни, қошлари оқараётган, ранги ўчган дўппили, урингаи костюмли озғин кишини ҳеч қачон унутмайман. Интизомли шогирд сифатида таржима устида ишлар эканман, ҳаммавақт ҳазрат Навоийнинг бадиий тафаккури йўлимни ёритиб тургандай бўлади.

Москва.

МЕҲНАТ ТАРБИЯСИ

● Андижонлик ишбилармонлар гуруҳи томонидан барпо этилган «Система» ишлаб чиқариш кооперативининг мақсади мактаб ўқувчиларига кафолатли иш ҳақи бериш, уларни ижтимоий-фойдали меҳнатга жалб этишдир.

«Система» Андижондаги 41-ўрта мактабда жойлашган бўлиб, бу ердаги ишлаб чиқариш цехларида дарсдан ташқари пайтда мунтазам равишда 100—150 ўқувчи ишламоқда ва ишбай маош олмоқда. Шуни ҳам айтиш керакки, юқори синф ўқувчиларининг иш ҳақи ёмон бўлмаяпти — улар ойига 120 сўмдан 200 сўмгача пул олишмоқда. Бу ердаги иш алоҳида малака талаб қилмайди. Лекин бу молнинг афзалликларини мутлақо камайтирмайди — сунъий материалдан тайёрланган мустаҳкам қулай хўжалик сумкалари харидоргирдир. Шуниси диққатга сазоворки, ёш кооператорлар фойданинг катта қисмини жонажон мактабларига сарфламоқдалар. «Система» ҳисобига таълимнинг техника воситалари махсус синфи жиҳозланди, ёнғиндан сақлаш сигнализацияси ўрнатилди, мактаб атрофидаги ҳудудга асфальт ётқизилди. Қўшни 2-мактабда болаларнинг ўзлари иссиқхона қурдилар ва яқин орада витаминли маҳсулот мактаб буфети ва ошхонасига келиб тушади.

(ЎзТАГ мухбири).

«Совет Ўзбекистони» ижрони текширади

НУРБУЛОҚ

ЕКИ ҚАШҚАДАРЕ ВИЛОЯТИДАГИ ТОЛЛИМАРЖОН ГРЭСИ БУНЁДКОРЛАРИ ИШНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДАГИ ВАЪДАЛАРИ УСТИДАН ЧИҚАЕТГАНЛАРИ ҲАҚИДА

Бепоён Қарши даштига туташ Толлимаржон кенгликларида шинамгина посёлка кўзга ташланиб қолди. Унинг номи Нуристон. Кенг ва равон кўчалари устки тарафида тўрт қаватли уйлар савлат тўкиб турибди. Нурчилар шаҳарчаси кун сайин жамол кўрсатмоқда. Келгусида бу ерда 30 минг киши истиқомат қилиши мўлжалланаётир.

Кўп қаватли турар-жойлар, маданий-маиший бинолар Нуристон ҳуснига ҳусн қўшаётир. Унинг яқингинасида ГРЭСнинг энергетика блоклари тикланяпти. Бу иш билан бош пудратчи — «Узбекгидроэнергострой» тресги бошқармаси шуғулланмоқда.

Кейинги уч йил давомида бу ерда катта ҳажмдаги юмушлар адо этилди: 60 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари амалга оширилди. Бош корпус ҳамда сув билан ишловчи насос станциясига пойдевор қўйилди. 26 километрли айланма канал, сув тозалаш иншооти барпо этилди. Маданий-маиший ва ижтимоий аҳамиятга эга бинолардан ҳам анчагинаси тикланди. 1568 ўринли мактаб, 320 ўринли болалар боғчаси, 500 ўринли ёзги кинотеатр, икки қаватли савдо маркази, тўртта ошхона, шу жумладан 500 ўринли миллий таомлар ошхонаси, маиший хизмат кўрсатиш уйи, учта ётоқхона, 60 минг квадрат метр уй-жой бунёд қилинди.

Қатор ёрдамчи бино-иншоотлар ҳам қурилди. Улар орасида автобаза, бетон заводи, ёнилғи қуйиш станцияси, 17 километр темир йўл тармоғи, 27 километр бетон йўл, водопровод, канализация ва тозалаш иншооти ҳам бор.

Бу бунёдкорлик ишлари, албатта, осонликча амалга оширилгани йўқ. Ғайратли бунёдкорлар ажойиб маҳорат намунасини кўрсатиб ишламоқдалар. Илғорлар ҳақида гап кетганда Н. Бердимуродов, А. Жамолов бошлиқ участкалар қурувчилари номини фахр билан тилга олишади.

Владимир Южалкинни ким билмайди дейсиз. У Қарши даштида узоқ йиллардан бери ишлаб, чўлқуварлар ўртасида обрў қозонган кишилардан бири. Т. Орзиев, Б. Ҳайитов, Л. Прохорова, Р. Темиров, Ҳ. Абдуллаев сингари бинокорлар ҳам нур булоғини яратаётган кишилар қаторида номлари ҳурмат билан тилга олинди. Улар йўл азобини мардона енгиб, ГРЭС барпо этмоқдалар. Бунёдкорларнинг куч-қуввати билан бу йил бошқарма 36 миллион 400 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини уддаламоқчи.

— ГРЭСнинг дастлабки энергетика блоки 1992 йилнинг кузида ишга туширилиши керак, — дейди Толлимаржон ГРЭСи қурилиши бошқармаси бошлиғи А. Бозоров. — Муҳим халқ хўжалиги объектини ана шу муддатда фойдаланишга топширишнинг барча имкониятлари бор. Иш бир меъёрда бормоқда. Қурилиш графиги бажариляпти.

Агар таъминотда узилишга йўл қўйилмаса, асбоб-ускуналар ўз вақтида етказиб берилса, йилига 800 минг. киловатт-соат энергия берадиган биринчи энергетика блоки вақтида ишга туширилади.

Нурбулоқ қурилиши давом этади. Келажакда Ўрта Осиё ягона энергетика тармоғига уланадиган Толлимаржон ГРЭСи мамлакатда энг йирик нур манбаи бўлиб қолади. Жумҳуриятимизни энергия билан тўла таъминлайди. Айниқса, Қашқадарё вилояти халқ хўжалигини тезроқ тараққий эттириш истиқбол йўлини ойдинлаштиради.

Шу тариқа вилоятда янгидан кўплаб катта-кичик ва қўшма саноат корхоналари қад ростлайди. Улар халқ турмушини яхшилашга хизмат қиладиган бўлади. ГРЭС бунёдкорлари ана шундай эзгу ният билан қурилиш-монтаж ишлари суръатини оширмоқдалар.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Одинахон Сайфуддинова Ленинград районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалигининг моҳир сигирсоғарларидан. У ўз боқимидаги 25 бош соғин сигирнинг ҳар биридан кунига 11—12 килограммдан серқаймоқ маҳсулот олаётир. Бу ишда унга қизи Нилуфар ёрдамлашмоқда. Келажакда у ҳам онаси каби сигирсоғар бўлмоқчи.

СУРАТДА: Одинахон Сайфуддинова қизи Нилуфар билан.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ҲАЛОЛ ТЕР ТЎККАННИНГ РИЗҚИ БУТУН

— Ҳ—о—о—ой, бригадир! Нима, қулоғингиз том битганми? Нақ, катта йўл ёқасидан бақириб келяпман-а! Ижарачиларга тўла мустақиллик берганмиз, дейсизу, ҳамон пайкал оралайсиз. Сизни райком бува чақиряптилар...

Директор Абдусаттор Маматов шундай деди-ю, кўйлагига, ҳатто пешонасига лой ёпишган бригадирни кўриб кўнгли кўтарилди.

— Зап одамларимиз борда! Бундайлар билан тоғни талқон қилса бўлади, — кўнглидан ўтказди у. Белга урадиган ғўза туплари, пастки шохлардаги тўлишиб қолган кўсакларни завқ билан томоша қиларкан.

— Энди ука, ризқимиз далада бўлгандан кейин бутун бўлсинда, — деди бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдуқаюм Мирзакаримов. — Одамларга ишониш яхши нарса, аммо назорат қилсангиз зарар қилмайди. Культивация пайтида ариққа нимадир тушиб қолиб, сувни бўғиб қўйибди. Кечгача қаралмаса, ғўзаларни сув босарди. Қуйироқдагилари эса қовжираб қолади. Ҳозир сувчига ҳам қийин. Баъзан ҳаммасига улгуролмайди. Пайкалга кириб, сувни йўлга солдиму бир яйрадим. Айрим тупларда беш-олтитагача кўсак бор.

— Сизга катта раҳмат, — деди бригадир райкомнинг биринчи котиби Сайфиддин Қодиров билан кўришаркан, Ўзимизни пахта устаси, деб юраверибмиз-у, ҳали кўп нарсадан бехабар эканмиз. Минг йил яшасанг, минг йил ўқи, деганлари рост экан. Сиз ўргатган усул худди бизнинг шароитимиз учун ўйлаб чиқарилгандек. Ғўзаларимизнинг кунда бир яшнашини кўриб, сиздан миннатдор бўлиб қўяман. Ишларимиз юришиб, дастурхонимизга қут-барака кираётганида юқорилаб кетдингиз-да...

— Ҳечқиси йўқ. Абдусаттор ҳам ишбилармон йигит. Фойда билан зиённинг фарқига боради. Ҳозирча ҳаммаси яхши, яна бир зўр берилса, мўлжалдаги ҳосил чаноқларга йиғилади, — деди саркотиб хайрлашаркан.

Шу пайт биз илгари Комсомолобод районидаги Мирзааҳмедов номли совхоз директори бўлган, ҳозир эса район коммунистлари етакчиси Сайфиддин Қодировдан ўша янги усул ҳақида сўрадик.

— Анави мавжланиб оқаётган Норин дарёсининг у қирғоғи намanganликларга тегишли, — деди у нариги томондаги кенг далаларни кўрсатиб. — У томонда ошна-оғайнилар кўп. Бундан чамаси икки йил бурун Янгиқўрғон районига борганимда баҳорда чигит экиш учун куздаёқ эгат олиб қўйишаётганини кўргандик. Диққат билан қараб, тракторнинг олд қисмига қандайдир мослама ўрнатилганлиги ва ундан ерга алланима сепиб кетилаётганини сезиб қолдим. Суриштирдим. Маълум бўлишича, механизаторлар пушта олишдан илгари унинг ўртасига ўғит сепиб кетишаётган экан.

Одатда ўсимликни ҳам, жониворни ҳам мурғаклигидаёқ зарур озуқага тўйдириш унинг келгусида яхши ривожланишига катта ёрдам беришини ҳаммамиз биламиз. Ғўза ҳам дастлабки пайтда минерал ўғитдан қанча кўп баҳраманд бўлса шунча соз.

Янги усулда, яъни ўғит пушта олиш пайтида ерга солинса, у тахминан 15 сантиметр чуқурликда жойлашади. Чигит эса беш сантиметр чуқурликка экилади. Чигит униб, илдизи намда эриб турган ўғитга етади. Мурғак ниҳол бу даврда озуқа моддага муҳтож бўлганлиги учун кўпроқ баҳраманд бўлади ва тез ўсади. Ғўзалар бу усулда бошқа ердаги ўсимликка қараганда 15—20, ҳатто 25 кун аввалроқ етилиши тажрибада исботланган. Бу йил ҳам об-ҳаво ноқулай келганлигига қарамай, район хўжаликларидаги ғўзаларда ҳозирга уч-тўрттадан кўсак етилишига эришилди. Тадбиркорларнинг ғўзалари эса беш-олтитадан кўсак туккан.

● Тадбиркорлик— давр талаби

Бу йил деҳқонлар, айниқса, пахтакорлар учун оғир келди. Бемаврид ёққан ёмғир, дўл, жала, кучли шамол не-не машаққатларга дучор қилмади уларни. Қайта-қайта чигит қадалди. Ниҳолларни қўшимча парваришлаш, озиқлантиришга тўғри келди. Кўпгина майдонларда ғўзалар ўсишдан бирмунча орқада.

Мирзааҳмедов номли давлат хўжалиги далаларини айланганимизда эса барқ уриб ривожланиб, мўл ҳосил тўплаётган ғўзаларни кўриб, хўжалик деҳқонлари бу йил ҳам ўз сўзларининг устидан чиқишларига яна бир карра амин бўлдик.

Пахтакорлар ўтган йили ўн минг тонналик хирмон уйдилар. Чўл шароитида ҳар гектар ердан 32 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди...

Хўжалик илгари чорвачиликдан муттасил зарар кўриб, унинг ўрнини бошқа тармоқлар ҳисобига қопларди. Изланишлар туфайли тармоқ кейинги икки-уч йилда фойдали соҳага айланди. Биргина ўтган йили чорвачиликдан 110 минг сўм фойда олинди. Ҳар бир говмишдан соғиб олинган сут миқдори 3200 килограммни ташкил этди. Гўштга топширилган қорамоллар ўртача 512 килограммдан тош босди.

Бу муваффақиятларга қандай эришилди? Аввало, ер ҳам, чорва ҳам омилкорларга ижарага берилди. Ижарачиларнинг ишларига бўлар-бўлмас аралашиш, кўрсатмалар бериш барҳам топди. Амалий ёрдам йўлга қўйилди. Барча соҳаларда юксалиш кўзга ташланди.

Хўжалик илгари йилига ўрта ҳисобда олти миллион сўмдан даромад олган бўлса, ўтган йили ижара пудрати туфайли 12 миллион 400 минг сўм даромад кўрди.

Меҳнатдан келса бойлик, турмуш бўлар чиройлик, деганларидек дала ва фермаларда, боғ ва токзорларда ҳалол, фидокорона тер тўкаётган миришкорлар тобора яхши яшамоқдалар. Ўз меҳнати самарасидан кўпроқ баҳраманд бўлишяпти.

Биргина ўтган йилнинг ўзида хўжалик меҳнаткашлари учун бир миллион 600 минг сўм сарфлаб, 36 та уй қуриб берилди. Юз ўринли касалхона, уч юз ўринли боғча, ошхона, новвойхоналар ишга туширилди. Тўртта бўлимда кинозал ва чойхона фойдаланишга топширилди. Ҳозир 450 ўринли замонавий мактаб биноси қад кўтармоқда. Аҳолини газ ва ичимлик сув билан таъминлашда ҳам анчагина ишлар амалга оширилди. Ўтган йили 150 та хонадонга «зангори олов» ўтказилди. Бу йил яна 150 оила шундай қулайликдан баҳраманд бўлади. «Мингбулоқ» қишлоғининг икки минг йиллик тарихини акс эттирувчи музей қурилиши ниҳоясига етказилмоқда. Улуғ Ватан урушида иштирок этганларга ўрнатилган ёдгорлик таъмирланди.

Уруш фахрийлари алоҳида иззатда. Улар учун телефон, электр энергияси, газ текин. Агар газ тушмаган бўлса ўтин, кўмир бепул берилади. Хўжалик маъмурияти кўп болали оилалар, ногиронлар, кам таъминланган кишиларга ҳам ғамхўрлик кўрсатаётир.

Хўжалик ҳудудидаги барча мактабларнинг саккизинчи синфигача бўлган ўқувчиларга бепул нонушта ва тушлик овқат ташкил этилган. Олий ўқув юртларида ўқиётган талабаларга ойига ўттиз сўмдан пул юбориб турилибди.

Ҳозирги иқтисодий танглик шароитида одамларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш, инсон учун зарур бўлган барча қулайликлардан баҳраманд этиш учун хўжаликда ўзига хос тажриба мавжуд. Бу тажрибани оммалаштирса арзийди.

К. РИХСИЕВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

ЎТОВ—ШИФОХОНАЛАР

● Чимбойдаги «Биринчи Май» давлат хўжалиги ҳудудида «Орол булоғи» деб аталган соғломлаштириш комплекси очилди.

У Орол ва Оролбўйини қутқариш республика жамоатчилик комитетининг ташаббуси билан барпо этилди. Бунинг учун маблағ фуқароларнинг эҳсонларидан, меҳнат жамоалари ва жамоат ташкилотлари ўтказган пулдан ҳамда Оролга ёрдам қилиш учун ўтказилган шанбаликлардан, узлуксиз телекўрсатувлардан ва бошқа меҳр-мурувват тадбирларидан тушган пуллардан ташкил топган «Орол» ҳайрия жамғармасидан ажратилди.

Қорақалпоғистонда тиббий муассасалар етишмаётган пайтда янги шифохона Орол бўйидаги даволанишга муҳтож кишилар учун жуда қўл келди. Бу ерда суви шифобахш булоқ бор. Бу сувдан неврология, полиартрит, бод ва бошқа касалликларни даволаш учун фойдаланилади.

Булоқ атрофида ҳозирча 16 та ўтов тикилди, уларда дастлабки 30 нафар дам олувчи жойлашди. Душхона, ошхона барпо этилди, муолажалар учун хоналар жиҳозланди. Даволаш 17 кун давом этади.

Соғломлаштириш комплексида малакали тиббий ходимлар ишлашяпти. Ёзлик лагер яқинида «Орол» комитетининг ташаббуси билан 250 ўринли бино қурила бошланди.

В. ҲАБИБУЛЛАЕВА,
ЎзТАГ мухбири.

ХУШХАБАРЛАР

● НАВОИЙ ЙИЛИ

БУЮК ШОИР БОҒИ

Каттақўрғон шаҳрида барпо этилаётган янги истироҳат боғига Алишер Навоий номи берилди.

Боғ ҳудуди 50 гектарни ташкил этади. Бу ерга турли хил дов-дарахтлар ўтқазилган. Ҳайрли ишга уруш ва меҳнат фахрийлари, халқ депутатлари ва кенг жамоатчилик бош бўлди. Шаҳардаги намойишлар хиёбони эса шоирнинг номи билан юритиладиган бўлди. Абдулҳамид Мажидий номидаги ўзбек давлат драма театри «Навоий Астрободда» асарини томошабинларга тортиқ қилиш арафасида.

Жума шаҳрида эса 21-ўрта мактаб Навоий номи билан юритиладиган бўлди. Мактаб ҳовлисида бўй-басти қарийб 5 метрли шоир ҳайкали қад кўтарди.

А. ҲОШИМОВ,
Н. ЭШҚУВВАТОВ.

● ПИРУ-БАДАВЛАТЛАР

ОИЛА ИБРАТИ

Бўстонлиқ районидаги Озодбоши қўрғонида Улуғ Ватан уруши фахрийси Маҳат Бекбоев истиқомат қилади. Саккиз фарзандни вояга етказган бу отахон номини ҳамқишлоқлар ҳурмат билан тилга олишади.

Фарзандларнинг бари турли касб эгалари ва хожатбарор кишилар. Оила бошлиғи эса маҳалла оқсоқолига айланган. Турмуш чорраҳаларида юз берувчи турли муаммолар, катта-кичик йиғин ва тўй-томошалар Маҳат отанинг маслаҳатисиз битмайди. Боиси, бу оила ибрати маҳалладошларни оҳанрабодек ўзига жалб этади. Пиру бадавлат бўлиб ҳамқишлоқлар орасида иззат топиш шунчалик бўлади-да.

М. РАҲМОНОВ.

● КИЧИК КОРХОНАЛАР

ҚИШЛОҚ ОМИЛКОРЛАРИ

Китоб райони шаҳар-қишлоқларида бозор иқтисодиётига доир юмушларни ишни кўзини билиб амалга оширишга ҳаракат қилинмоқда.

Китоб шаҳар саноат комбинатининг ташкил топганига кўп бўлгани йўқ. Лекин тадбиркор раҳбарлардан саналган Саттор Қодировнинг елиб-югуриши орқасида ибратли ишлар амалга оширилди. Ўнлаб киши иш билан таъминланди. Ҳозир комбинатда 352 киши меҳнат қилмоқда.

«Зарафшон» давлат хўжалигининг Оёқчи қишлоғида ҳам саноат комбинатига қарашли тегирмон қуриб биткazилди. Бунинг учун 5 минг сўм харажат қилинди. Тегирмонда кунига 3—4 тонна ун тайёрланмоқда. Тегирмончи Ўрол Туроповнинг хизматидан кўпчилик мамнун. Шу қишлоқнинг электр қувватида ишловчи жувози ҳам кўпчиликнинг оғирини енгил қилмоқда. Яқинда иш бошлаган жувоз ёрдамида кунига 10—12 килограмм зиғир ёғи аҳолига сотилмоқда. Бундан ташқари гилам тўқиш ва поёндоз тайёрлаш цехлари ҳам гавжум. 30 нафар хотин-қиз ишлаб турибди. Сабо Раҳмонова, Шоира Раззоқова, Нодира Ашурова, Розия Раҳмонова каби гиламдўз қизлар топшириқларини ошириб бажаришяпти.

Ҳ. РАҲМОНОВ.

● ҚАДРИЯТЛАРИМИЗ

«МЕРСЕДЕС» НАҚШИНКОР БЎЛАДИ

Хоразмда ўймакор устун, эшик ва деразаларни тайёрлаш, ганч нақшинкорлиги қадимий анъаналардан ҳисобланади. Кейинги пайтларда ана шу удумни давом эттиришга ҳаракат қилинмоқда.

Хива гилам ишлаб чиқариш бирлашмаси биносини, ишчилар ошхонасини қайта таъмирлаш вақтида ганчкорлар ғайрат кўрсатишди. Бу ишларни «Атон» консорциумига қарашли Хивадаги Отаполвон номли илмий-ишлаб чиқариш корхонасининг Юсуфбой Отажонов раҳбарлигидаги усталари амалга оширишди. Бажарилган иш учун корхона 30 минг сўм ажратди. «Атон» ЮНЕСКО қошида ташкил этилган халқаро ташкилот бўлиб, бунда турли мамлакатларнинг корхоналари фаолият кўрсатиб туради. Бизнинг корхонада эса 95 та уста Хоразм ҳунармандчилиги, хусусан. ганч ва ёғоч ўймакорлиги каби ишларни бажаради. Корхона йилига 1 миллион 200 минг сўмлик иш бажариш режасини тузган. Улар навбатдаги ишни Урганч шаҳрида қурилаётган меҳмонхонани ганч ўймакорлиги асосида пардозлашга қаратишади. Келгусида эса Олмониянинг Бонн шаҳрида йирик корхона — «Мерседес» фирмаси биносини ўймакорлик асосида пардозлаб беришга буюртма олинган.

И. ЭШЖОНОВ.

ФУТБОЛ

САФАРДА ИЛК ОЧКО

Мухлислар Киевда «Пахтакор» футболчилари учрашувда бурилиш ясай олишини сира-сира кутишмаган эди. Чиндан ҳам 1:3 ҳисобида ютқазиб туриб, дурангга эришишнинг ўзи бўлмайди.

Икки жамоа — «Динамо» ва «Пахтакор» аъзоларининг бугунги кайфиятини тушуниш осон. Динамочилар бу мавсумда ҳам яна олтин медалларга асосий даъвогарлардан бири саналади. Пахтакорчилар эса олий лигада ўз ўринларини сақлаб қолиш учун, ҳар бир очко учун жонжаҳд ила курашяптилар.

Майдон эгалари ўйинни юксак суръатда бошлаб, иккинчи минутдаёқ ҳисобни очишди. Ҳужумчи Юран пахтакорчилар дарвозасини иккинчи бор қўриқлаётган Бураковни доғда қолдирди. Орадан олти минут ўтгач, ҳисоб яна ошди. Бу сафар Саленко 11 метрли жарима тўпини аниқ дарвозага йўналтирди. Пахтакорчилар саросимага тушмадилар. Кези келганда қарши ҳужумга дадил ўтишди. 28-минутда Шквирин орадаги фарқни камайтирди.

Иккинчи бўлимда дарвозаларга яна уч тўп урилди. 58-минутда Беца пахтакорчиларни учинчи бор ўйинни марказдан бошлашга мажбур этди. Пахтакорчилар учун 72- ва 75-минутлар омадли бўлди. Пятницкий ва Квиткаучкас қаторасига динамочилар дарвозасига икки тўп йўллашди. 3:3 ҳисоби ўйин охиригача ўзгармади.

«Пахтакор» меҳмонда мавсумда илк бор бир очкони қўлга киритди. Улар ҳисобида ҳозир ўн тўрт очко бор. Моҳир тўпурар Шквирин мавсумдаги 12 тўпини киритди. У москвалик динамочи И. Коливанов билан тўпурарлар рўйхатини бошқараётир. Жумҳуриятимиз футболчилари навбатдаги учрашувни Душанбеда «Помир» билан (30 июль) ўтказадилар.

20-турнинг натижалари билан танишинг: «Днепр»—«Черноморец» — 1:1, «Спартак» — «Шахтер» — 3:1, «Динамо» — (Минск)—«Торпедо»—0:0, «Металлург» — «Спартак»(Владикавказ)—2:0.

Мусобақа жадвали билан танишинг: (Москва динамочилари билан «Помир» ўртасидаги учрашув кеча ўтказилди, унинг натижаси жадвалга киритилмади).

Ҳ. СУЛТОНОВ.

Турнир жадвалидаги манзара билан танишинг:

	Ю.	Д.	М.	Т.	О.
МАСК	11	6	3	39—24	28
«Спартак» (М)	10	5	4	30—19	25
«Динамо» (К)	8	8	3	27—20	24
«Торпедо»	7	9	4	21—14	23
«Шахтёр»	6	11	2	25—20	23
«Динамо» (Мн)	7	7	6	22—19	21
«Черноморец»	4	12	3	23—17	20
«Днепр»	5	9	5	17—18	19
«Помир»	4	10	5	17—21	18
«Динамо» (М)	7	3	9	25—25	17
«Арарат»	7	3	7	16—17	17
«Металлург»	5	6	9	13—20	16
«Локомотив»	5	5	9	16—28	15
«Металлист»	4	7	8	18—26	15
«Пахтакор»	4	6	10	24—33	14
«Спартак» (В)	3	7	10	21—33	13

Самарқанд вилояти. Сўлим маскан — «Оғалиқ» санаторий-профилакторийсида ҳар йили 1,5 мингдан ортиқ нафақахўр ва меҳнаткашлар саломатлигини тиклаб қайтади. Колхозлараро бу шифо даргоҳига қўшни — Бухоро, Жиззах, Сирдарё ва бошқа вилоятлардан дам олувчилар ташриф буюришади. Юрак-қон томири, сурункали шамоллаш, буйрак, жигар хасталикларига чалинганларга тоза тоғ ҳавоси, даволаш физкультураси, электр билан даволаш, лой-балчиқ, сув муолажаси ва албатта, шифокорларнинг малакали тиббий хизмати дарддан фориғ бўлишларига ёрдам бермоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Кўм-кўк табиат қўйнида жойлашган, барча қулайликларга эга бўлган санаторий коттежлар (юқорида). 2. Санаторий-профилакторий бош шифокори Ризқул Субҳонов (чапда) Хатирчи районидаги «Москва» жамоа хўжалиги аъзоси Пирмамат Ходиев билан муолажа пайтида.

Суратчи Р. ҒАФУРОВ (ЎзТАГ).

● Саратон кунларида

ОРОМБАХШ ИЧИМЛИКЛАР

Далаю даштлардаги тупроқлар порсиллаб, тандирдек қизийдиган дамлар бўляпти. Одамлар қаерда меҳнат қилишидан қатъи назар, ҳоҳ у корхонадами, иншоотдами, даладами ёки панадами ташна бўлиб туради. Ҳамма бундай пайтда чанқовбосди оромижон ичимликлардан баҳраманд бўлишни жуда истайди.

● ҚИМИЗАК қадимдан истеъмол қилиниб келинадиган хуштаъм чанқовбосди ичимлик бўлиб, нон асосида тайёрланади. Қимизак (квас) тотимли, кўнгилочар ичимлик бўлиши билан бирга, маълум даражада кишини тетиклаштирувчи хусусиятга ҳам эга.

Нонли қимизак ўз табиати билан таомни яхши ҳазм қилади. Унинг бу хусусияти таркибида сут бактериялари борлиги билан тушунтирилади. Сут ачили (кислотаси) ичак фаолиятини бир меъёрда бўлишига ёрдам беради.

Қимизакнинг озуқа таркибида одам аъзоларига осон сингийдиган оқсиллар, қанд моддалари, органик ачиллар, дармондорилар, маданий бирикмалар бор.

Қимизакни тайёрлаш усули осон, уни уй шароитида қуйидагича ҳосил қилиш мумкин. Бунинг учун жавдари нонни майда тўғраб, усти қизаргунича отошхонада қиздирилади. Қуритилган ноннинг устига қайноқ сув қуйиб усти беркитилган ҳолда 3—4 соат тиндириб қўйилади. Қимизак одатда сирланган, чинни ёки ҳароратга бардошли шиша идишларда тайёрланади. Чунки, тунукали, алюминийли, шунингдек руҳланган идишларда қимизак бузилиб, заҳарли омилларга парчаланиши ҳам мумкин.

Ҳосил бўлган шинни докада сузилгач, унга ҳамиртуруш, шакар, ялпиз солиниб устини сочиқ билан ёпиб, 10—12 соат давомида ачитилади. Шинни бижғитиб, сўнг яна бир бор сузилиб, шиша идишларга оздан-оздан майиз солиниб қўйилади. Шундан сўнг шишаларнинг оғзи беркитилиб, 2—3 соат давомида уй ҳароратида, кейин эса ҳавоси мўътадил жойда сақланади.

Қимизак уч кун ўтганидан сўнг маромига етиб тайёр бўлади.

Бир килограмм жавдари, қуритилган нондан қимизак тайёрлаш учун 8—10 литр сув, 26 грамм ачитқи, 200 грамм шакар, 25 грамм майиз лозим бўлади.

● МАЙИЗЛИ ҚИМИЗАК. Отошхонада қиздириб қоқланган жавдари нон бурдалари (сухари) талқон қилинади. Унинг устига қайноқ сув қуйилиб яхшилаб аралаштирилади ва 3—4 соат давомида дамлаб қўйилади. Сўнгра аралашманинг тиндирилган қисми бошқа идишга оҳиста қуйилиб, унга қиём ёки шакар ва ачитқи солингач, яхшилаб аралаштирилади ва 3—4 соат қолдирилади. Ҳали етилмаган қимизак шиша идишларга қуйилиб, уларнинг ҳар бирига бир донадан майиз солиниб, уй ҳароратида то пуфакчалар (карбонат гази) ҳосил бўлгунича сақлаб турилади. Етилмаган қимизакли идишларнинг оғзи беркитилиб, совуқ-салқин жойда сақланади. Бундай идишлар ётқизилган ҳолда бир кеча кундузда сақланади.

1 килограмм жавдари ноннинг қоқ ҳолидагисига 8 литр сув, 3 стакан шакар ёки қиём, 1 ош қошиқ майиз, шибба ҳолидаги ачитқининг 1/3 қисми солинади.

● АЙРОН. Умуман сут ва сут маҳсулотлари инсон ҳаёти учун жуда ҳам зарур эканлигини кўп таърифлаш мумкин. Айни жазирама кунларида айрон ичиш одамнинг қақраб турган аъзоларига ором бахш этибгина қолмасдан, маълум даражада аъзоларни дармон бўлувчи омилларга тўйинтиради. Чунончи, айрон ошқозон-ичак, жигар фаолиятини яхшилайди, организмни ҳаётбахш оқсиллар билан таъминлайди.

Бизда анъанавий йўл билан тайёрланадиган айронлар одатда қатиқ кув воситасида ёғидан холи этилганидан кейин қолган суюқ қисмида тайёрланган бўлса, эндиликда уни уй шароитида оддий усулда тайёрлаш ҳам мумкин.

Ивитилган қатиқнинг юза-ёғли қисми ажратилиб, ёғсиз қатиқнинг бир косасига тахминан бир пиёла қайнатиб совутилган сув қўшиб аралаштириладида, иложи бўлса, совутгичнинг муз луқмаларидан таъбга кераклигича солиниб, салқинлантирилади.

● ЧАЛОБ. Жазирама ёзнинг ичимликларидан бири бўлган чалобни қатиқ ёхуд сузмадан тайёрлаш ҳам мумкин.

Қатиқни қайнатиб совутилган сув билан обдон аралаштирилиб, таъбга манзур келар даражада туз ва қалампир солинади. Шароит ва ошхона бисотига қараб сархил бодринг, кўк пиёз, швит, кашнич, кўк пиёз, райҳон майда тўғралиб суюлтирилган қатиқ ёки сузмага қўшилиб аралаштирилади. Шундан сўнг уни салқинлатиш мақсадида совутгичга қўйилади ёхуд муз луқмаси билан ҳарорати туширилади.

Одатда бир ҳисса қатиққа икки ҳисса миқдорда сув солиниб айрон тайёрланади. Табиат неъматлари бўлмиш бодринг, швит, кашнич, кўк пиёз, райҳон кабилар умумий миқдорнинг ўндан бир қисмини ташкил қилиши мумкин.

Маннон НАБИЕВ.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

ДИҚҚАТ!

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»га қарашли

«УЗБЕКТЮМЕНЬЖИЛСТРОЙ» трестининг қайта ташкил этилиши ва ТЮМЕНЬ вилоятининг НЯГАНЬ шаҳри, ТАЛЛИНСКИЙ қўрғонида 1991 йилда уй-жойлар ва ижтимоий-маданий хизмат объектлари қурилиш ҳажмининг ортиши ҳамда СОВЕТСКИЙ қўрғонида уй-жойлар ва ижтимоий ривожланиш объектлари қурилиши муносабати билан

ҚУРИЛИШДА ИШ ТАЖРИБАСИГА ЭГА БЎЛГАН МУТАХАССИСЛАРНИ

ДОИМИЙ ИШГА

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Темир-бетон конструкцияларини монтаж қилувчи, монтажчилар, электр пайвандчилар, ғишт терувчилар, дурадгорлар, бетончилар, электрчилар, тунукасозлар, сайқалловчилар, барча тоифадаги ҳайдовчилар, ўрмаловчи кранларнинг машинистлари, бульдозерчилар, тракторчилар, сувоқчи-бўёқчилар, экскаваторчилар, минора кранларининг машинистлари электрон асбобларни ремонт қилувчи электрчилар, автомашиналарнинг чилангарлари, минора ва шотли кранлар монтажи бўйича электр сими ўровчилар, ёнилғи аппаратуралари, шиналар ремонти, автомашиналарнинг ҳаракатланувчи қисмини созлаш, қурилиш техникаси, агрегатларни созлаш бўйича эшувчилар, парчинловчилар, мойловчилар карбюраторчилар, автоэлектрчилар.

МЕҲНАТГА — КЕЛИШУВГА КЎРА ШАРТНОМА ИМЗОЛАНГАЧ ОШИРИЛГАН ТАРИФ СТАВКАЛАРИ БЎЙИЧА ҲАҚ ТЎЛАНАДИ.

Ўртача иш ҳақи ойига 1200 сўмдан зиёдроқни ташкил этади, илгари амалда бўлган тўловлар сақлаб қолинади (меҳнат аккордли ҳақ тўлаш, мукофотлар, 13 маош, хизмат кўрсатган йиллар учун ҳақ).

1,7 район коэффициенти, шунингдек 1,7 район коэффициентини ҳисобга олган ҳолда товон пули тўланади.

Нягань шаҳрига командировкага борганларга кеча-кундузга 11 сўм 50 тийин миқдорда ҳақ тўланади.

Ёлғиз кишиларга ётоқхонадан бепул жой, оилалиларга уй-вагондан турар жой берилади.

Қўрғон ҳудудида болалар боғчаси, мактаб, ошхона, клуб мавжуд, болалар ва катталар учун ҳаваскорлик тўгараклари ишлаб турибди.

Қуйидаги манзилгоҳга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Фазогирлар шоҳкўчаси, 6-уй ёки районлардаги меҳнат биржалари.

ҲУРМАТЛИ ХАРИДОРЛАР!

«ЭЛЕКТРОНИКА» ФИРМА ДЎКОН-САЛОНИ

эркин тарзда

ВМ-12 ВИДЕОМАГНЕТОФОНЛАРИНИ СОТАДИ

Видеомагнетофоннинг тижорат баҳоси — 4,5 минг сўм.

Бизнинг манзилгоҳ: 700000, Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 38-уй (3, 4, 13, 22-трамвайларнинг «Куйбишев ноҳия ижроия комитети» бекати).

Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармасининг «ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»нинг тажрибавий ҳажмлиблокли уйсозлик экспериментал комбинати қошидаги

5-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ 1991 — 1992 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БИЛИМ ЮРТИ ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ҚУРИЛИШЛАРДА ИШЛАШ УЧУН ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА МАЛАКАЛИ ИШЧИ КАДРЛАРНИ ТАЙЁРЛАЙДИ: буёқчи-сувоқчи, қурилиш дурадгори, электр пайвандчи, сувоқчи-пардозловчи-плиткачи, ғишт терувчи.

Билим юртига 6 ва 10 ойлик группаларда ўқиш учун Совет Армияси сафида ҳарбий хизматни ўтаб қайтган ўрта маълумотлилар қабул қилинади.

3 йиллик гуруҳларга эса 9-синфни битирганлар қабул қилинади.

ЎҚИШ ДАВРИ — УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юртида 3 йил ўқиб битирганларга ўрта маълумот тўғрисида диплом ва эгаллаган касби бўйича малака разряди ҳақида диплом, 6 ой ва 10 ой ўқиганларга эгаллаган ихтисоси бўйича диплом ва малака разряди берилади.

Ўқувчилар ишлаб чиқариш практикасини «Главташкентстрой»нинг қурилишларида ўтказадилар. Ишлаб чиқариш практикаси даврида ўқувчиларга ишлаб топган меҳнат ҳақларининг 50 фоизи тўланади. Ҳамда ҳар ойда 6 ой ўқийдиган гуруҳларнинг ўқувчиларига 160 сўмдан, 10 ой ўқийдиган гуруҳларнинг ўқувчиларига эса 80 сўмдан, 3 йил ўқийдиган гуруҳларнинг ўқувчиларга 40 сўмдан нафақа берилади.

3 йиллик гуруҳларда ўқийдиган ўқувчилар ҳар куни 3 маҳал овқат ва бепул кийим-бош билан таъминланадилар.

МАШҒУЛОТЛАР — ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юртини имтиёзли диплом билан битирганлар ўрта ва олий ўқув юртларига йўлланма билан ўқишга юбориладилар.

Билим юртида бадиий ҳаваскорлик, нақш тўгараклари ва спорт секциялари мавжуд.

БОШҚА ШАҲАРДАН КЕЛГАНЛАРГА ЕТОҚХОНА БЕРИЛАДИ.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этишлари лозим: директор номига ариза, маълумоти тўғрисида гувоҳнома (асли), характеристика, яшаш жойидан ва соғлиғи ҳақида маълумотлар, 6 дона сурат (3х4 см).

Билим юртининг манзилгоҳи: Тошкент шаҳри, Ленин райони, Астрахан кўчаси, 12-уй, 5-ўрта ҳунар-техника билим юрти. 66, 161, 55-автобусларнинг «57-мактаб»; 22-автобуснинг «Дегтярев кўчаси»; 5, 26-трамвайларнинг «Восток» кинотеатри»; I-трамвайнинг «Дегтярев кўчаси» бекатлари.

Телефонлар: 91-26-47, 91-29-50.

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»НИНГ ТАЖРИБАВИЙ ҲАЖМЛИ БЛОКЛИ УЙСОЗЛИК КОМБИНАТИ.

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

Ўзбекистон ССР халқ таълими вазирлиги

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЖУМҲУРИЯТ ИХЛОСИЯ МАКТАБ-ИНТЕРНАТИ

БИРИНЧИ БОР

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мутахассисликлар: — ўзбек тили ва адабиёти; — тарих; — санъатшунослик.

Барча йўналиш ўқувчилари, шунингдек инглиз тили ва шарқ халқлари тилларини чуқур ўрганадилар.

Йигит ва қизлар 9-синфга қабул қилинади, ўқиш муддати — 3 йил.

МАШҒУЛОТЛАР ДАВЛАТ ТИЛИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Иқтидорли йигит ва қизларни ихлосия мактаб-интернатига танлаш ва қабул қилиш ихтисослаштирилган фанлардан ёзма имтиҳон, касбга оид савол-жавоб ва суҳбат тарзида конкурс асосида ўтказилади.

Ихлосия мактаб-интернатига қабул қилиш жараёнида фан олимпиадалари ғолиблари ва совриндорлари, шунингдек гуманитар фанларга лаёқати бўлган ўқувчиларга алоҳида имтиёз яратилади.

Дастлабки танлов вилоят халқ таълими Бошқармаси томонидан амалга оширилади.

Ҳужжатлар 15 августгача халқ таълими вазирлигига вилоят халқ таълими бўлими томонидан тақдим қилинади.

Имтиҳон ва суҳбатлар 20-25 август кунлари ихлосия мактаб-интернатида ўтказилади.

Ихлосия мактаб-интернатига кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш лозим: директор номига ариза, туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома нусхаси, ўқувчининг шахсий делоси (табеллари), вилоят халқ таълими бошқармаси тавсияномаси, саломатлиги тўғрисидаги маълумотнома (26 форма).

Ўқув муассасасининг манзилгоҳи: 700135, Тошкент шаҳри, Чилонзор, «Ц» мавзеси, (метронинг «Чилонзор» бекати). Телефонлар: 76-59-50, 76-59-00.

●

Кичик корхона ва кооператив ҳисобчилари

ДИҚҚАТИГА!

«ИҚТИСОДЧИ» КИЧИК ДАВЛАТ КОРХОНАСИ

Сизлар учун «Кичик корхона ва кооператив ҳисобчилари учун «Амалий қўлланмани ҳавола этади». Қўлланмада аниқ мисоллар билан бухгалтерлик ҳисоби, ҳамма бухгалтерлик саволларига жавоб ва баланс қилиш кўрсатилган.

Баҳоси — 98 сўм.

Ҳисоб счётимиз 000609207 Саноат қурилиш банкида. МФО 733300. Самарқанд шаҳри.

Нақд пулга олувчилар хат орқали мурожаат қилишлари мумкин.

«ИҚТИСОДЧИ» кичик корхонаси сентябрь ойининг ўрталарида брокерлар (воситачилар)ни ўқитадиган мактаб ташкил қилади.

Машғулотларни Москва шаҳрининг «РОСАГРОБИРЖА» мутахассислари олиб боради.

Манзилгоҳимиз: Самарқанд шаҳри, Лолазор кўчаси, 70-уй, I корпус, 4-қават. Телефон 37-49-32.

●

КОРХОНАЛАР, ЖАМОА ВА ШЎРО ХЎЖАЛИКЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА! ТОШКЕНТДАГИ «ЭЛЕКТРОНИКА» ФИРМА ДЎКОН-САЛОНИ

пул ўтказиш йўли билан 7.350 сўм улгуржи баҳода ЦЖМ-I мой ўлчагичларини

СОТАДИ

Мой ўлчагичдан сутдаги ёғ миқдорини аниқлаш учун фойдаланилади.

Маълумотлар учун телефон: 33-68-60.

Бизнинг манзилгоҳ: 700000, Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 38-уй (2, 3, 13, 4, 22-трамвайларнинг «Куйбишев ноҳия ижроия комитети» бекати).

«Ўзбекистон адабиёти ва санъати» ҳафталиги ижодий жамоаси катта мухбир Аҳмад Отабоевга онаси

Бегимой
ҚОРАЧАЕВА

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Я. ТУХТАЕВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХЎЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

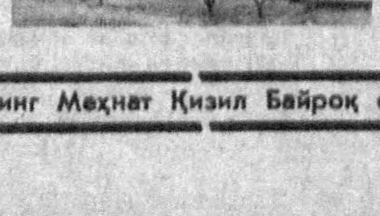

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент—ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 31-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими— 33-44 51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт—33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб —32-54-29; фельетонлар—32-54-27; безатиш — 32-57-22.

УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-89.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583. Буюртма № 5691.
Босишга топшириш вақти — 21.00.
Босишга топширилди—20.00
№ 142.

● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700000 Тошкент ГСП. Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ●

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12